

VIGRED

Ž E N S K I · L I S T

M A J 1936 ŠTEV. 5

VIGRED, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—, za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—. Izdaja konzorcij Vigredi (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova cesta 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravništvo Masarykova cesta 12, palača Vzajemne zavarovalnice. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah, za tiskarno odgovarja Jožef Godina C. M. — Telefonska številka 3519.

Sklep uredništva 10. prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaprosenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine Vigredi, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede naročil, reklamacij in naročnine pa na upravništvo Vigredi, Masarykova c. 12, Ljubljana.

V S E B I N A :

Marija zaročena (dr. p. R. Tominec). — Zaroka — čas priprave (Mati). — Cvetje trgala je zate (M. Elizabeta). — Katoliška akcija. Dekletom KA. — Zaroka (G. M.). — Vigred — nevesta (Mira Toff). — Strma pot (Peleasa). — Tvoj prihod (F. Neubauer). — Elizabeta S. M. Perrin (Peleasa). — Pesem zaročenke (E. S. M. Perrin — Peleasa). — Povest v gorah (Beloglavec Draga). — Ko roža cvete ... (M. Stepanova). — Dekletova pomlad (dr. M. Czaba — Lovšin). — Ženski poklici (dr. L. Sušnik). — Dobrodelnost (Tolminčeva). — Žena in delo. Važna določila finančnega zakona (R. Smersu). — Kolodvorski misijon. Kaj je Caritas Socialis (S. Gregorija). — Po ženskem svetu. — Iz naših ženskih krogov. — Žena — gospodinja.

Poravnajte naročnino!

VIGRED

ŽENSKI · LIST

LETO XIV.

LJUBLJANA, 1. MAJA 1936

ŠTEV. 5.

PETA ŠTEVILKA »VIGREDI«
JE POSVEČENA SLOVENSКИM KATOLIŠKIM ZAROČENCEM

Dr. p. Roman Tominec:

MARIJA ZAROČENA

(Iz knjige »Naša ljubezen tebi, Gospa«.)

Bila sta kraljevska otroka dva,
ki nad vse sta se ljubila.
Drug do drugega nista prišla,
zakaj voda ju je ločila.

(Stara nemška pesem.)

Dvoje src, dvoje rok in med obema — morje, voda — Bog. Tam, kjer Bog ne loči dveh src, ki se ljubita, dveh teles, ki sta si eno — tam je med njima prepad, ki se grozotno širi v nedogled, v grozo poslednje sodbe.

Med vama tega ni. O, ti čisti angel dekliški — in vendar trepetaš. Tako blizu si možu. Ah, le prepusti mu svojo roko. Saj jo bo le čuval in ljubeče zanjo skrbel. Nič več. Zato, ker je »pravičen«, zato, ker je od Boga samega izbran, da te brani pred Silnim, pred Temnim, ki je nekoč Lučenosec bil in ki sedaj blazno sovraži vse, ki se tej Luči, ki ji boš ti mati, bližajo.

Običajno prisega ljubezni velja za skupnost v vsem. Tu je povsem drugače. Kakor dva svetova sta, kakor zemlja in nebo in med obema mali Jezus. Vse je še v slutnjah in v tenčico skrivnosti zavito. V psalmih, v pre-rokbah, ki pravkar zore in resnica postajajo.

In ti, Jožef, — nikar se ne boj in nikar se ne žalosti. Najlepši cvet judovske zemlje in celega človeškega rodu bo cvetel v tvoji ogradi. In njegov vonj bo napolnil vso zemljo in nebo. Kjerkoli bo njeno ime — bo tvoje tudi. Kjerkoli njena skrb — tvoja tudi. Njena ljubezen — tvoja tudi. Seveda med vama ne bo tako, kakor med drugimi zaročenci in poročenci. Vmes je Neskončni. Zato bo tudi vajina skupna usoda kot preizkušnja tvoje in njene vere. Tudi nam v tolažbo življenja, v bodrilo, v krepilo.

Če pomislim, da vidva, čista kakor so zvezde na nebu, nedotaknjene od vsega zemeljskega, da vidva tudi trpita in sta tudi preizkušana in celo bolj kakor mi — kako me to navda z novim pogumom! Da Bog tudi nas ljubi, naš rod, naše slabotno prizadevanje po luči in po svetosti.

In vidva sta tako velika v vsaki preizkušnji! Mi pa tako majhni! Kako sta pogumna in kako je vajino zaupanje v Boga, kakor zaupanje mladike, vitice v trtino moč!

Ljubezen je velika in silna. In ta vajina ljubezen je iz božjih sklepov porojena, zato že strmi v bele prepade večnosti in božje skrivnostne previdnosti. Da bi nam ta ljubezn, o lepa Gospa in milostna mati, na našo otožno pot svetila, ti izprosi! Nauči nas, da skozi grenki »moraš« — zarjo gledamo, da skozi »bisere solz« — zremo žarko sonce božje ljubezni. Tako težko nam je, tako težko, — saj veš, o milostna Mati!

Mati:

ZAROKA – ČAS PRIPRAVE

Še nikoli se ni od ljudi, ki vstopajo v razne poklice, zahtevalo toliko izobrazbe, kakor dandanes in vsak dan se te zahteve še množe. Za največji in najvažnejši življenjski poklic, za zakon, pa se ljudje kar nič ne pripravljajo. Premnogi niti ne vedo, na kako važno pot stopajo, ko stopajo v zakon, važno in odločilno za sebe in prav tako važno tudi za družbo, h kateri pripadajo in ki naj jo dalje razvijajo. In prav ta popolna nepripravljenost pri naša, kakor kažejo izkušnje, premnoge težave v zakon, težave, ki se le redkokdaj dado odpraviti, ki se navadno bolj in bolj zastrujejo in premnogokrat zakon razrušijo.

Kako naj zakon v današnjih dneh ostane v vsej svoji svetosti in veličini, ko so gospodarske težave tako velike, ko se vse človeško mišljenje oklepa tostranstva, uživanja in izživljanja?

Zaradi krize, ki jo doživljamo danes povsod, tudi po zakonih, so tudi pojmi o zakonu zmešani, netočni in nejasni; mladi zaročenci komaj še vedo, kaj je zakon. Dolgo dobo sem ga mnogi smatrajo za spolno skupnost in življenjsko pogodbo moža in žene. Čisto so pozabili, da je zakon *zakrament*, nekaj velikega in svetega (magnum mysterium), čudovita, od Boga urejena zveza, ki se udejstvuje v podvigu duše, ki jo priganja k živemu duhovno-nravnemu porastu. Udejstvuje se nevede z močnimi vplivi zakoncev drugega na drugega, z obojestranskim dviganjem v duhovnem oziru. S to telesno življenjsko skupnostjo, ki ima že sama na sebi polni pomen, pa se družijo še čudežno stvariteljsko udejstvovanje zakoncev za postanek novega človeka z neumrjočo dušo, ki je podoba božja.

Najvažnejše je, da zaročenci v zakonu vidijo nekaj vzvišenega, a ne samo vidijo, nego tudi čutijo in doživljajo. Le tako je možna prava priprava zaročencev za zakon, če v svojih starših vidijo jasen, pravilen in lep zgled pravega zakonskega življenja. Ta zgled je ona rodovitna zemlja, v kateri

kali in raste seme nadaljnjih koristnih naukov za zakon. Saj nas izkušnja uči, da redoma iz dobrih zakonov izhajajo zopet dobri zakoni, iz razrvanih pa prav res drugačni ne morejo, kakor zopet razrvani.

Kakšni pa naj bi bili vzgojni nauki, ki naj bi jih zaročenci prejeli že v domači družini poleg tega zgleda? So to stvari, ki jih vsako skupno življenje zahteva: spoštovanje drug do drugega, zavest svoje nezmožnosti za mnoge stvari, samopremaga, potrpežljivost in pripravljenost za žrtve. Tega pa si nihče ne more prisvojiti od danes do jutri, ampak je treba negovati od zgodnje mladosti dalje, kar pa je združeno z mnogimi žrtvami. Družina, čim večja je, daje za to vzgojo dovolj prilike.

Materi pa pripada velika in lepa, pa tudi težka naloga, da pouči hčer (pa prav tako tudi sina) o vseh skrivnostih življenja v dobi njenega deklitstva, kakor to zahteva njen razvoj in zlasti še, ko se je zaročila svojemu ženinu. Edino na ta način poučena in vzgojena bo mladina res smatrala zakon za velik in važen zakrament, imela bo sveto spoštovanje do življenja

v zakonu in bo sklepala zakonsko zvezo v zavesti velike odgovornosti, ki jo s tem prevzame.

Kot neposredno pripravo na zakon je smatrati dobo zaroke. Zaročenca se v tem času pripravljata ne samo zunanje, ampak mnogo bolj še duševno in duhovno na veliki in važni korak. Kjerkoli in kadarkoli naj se udeležita tečaja za ženine in tečaja za neveste, ki je navadno združen z duhovnimi vajami. Duhovne vaje same pa so že od nekdanj zelo priporočali pri izpremembi stanu.

Zaroka pa je le obojestranska obljuba zakona, a ne daje nikakih zakonskih pravic, kar se premnogokrat krivo tolmači.

Resnično katoliški zaročenci pa vedo, da je dolžnost pristopiti k poročenemu oltarju s popolno čistostjo duše, srca in telesa. To dejstvo jim je obenem važno poroštvo za srečo in blagoslov v zakonu.

Doba zaroke naj bi bila tudi zadnja preizkušnja, če dve srci, dve duši spadata tako harmonično skupaj, da smeta upati na trajno ljubezen, večno

zvestobo. In če bi se pokazalo, da tega ni pričakovati, je doba zaroke tudi dosegla svoj namen s tem, če se razideta. Prav za ta primer je napisal p. Lippert v svoji krasni knjigi »Od duše do duše« te-le vrstice:

»Pustite človeka, ki hoče iti od Vas, naj gre. Nemogoče je k občestvu koga siliti ali ga pregovarjati. Ne! Brez besed, smehljaje se, z blagoslovom in molitvijo pustite tudi najdražjega človeka iti svojo pot, tudi če ga ta pot vodi daleč od Vaše duše. Če se pa bojite zanj, pošljite za njim angele svoje molitve, vrzite zlate vrvi zveste ljubezni v daljavo za njim; žrtve, ki jih grmadite zanj pred Bogom, naj mu postanejo zid, ob katerem se njegova pot okrene.«

Bog je namreč tisti, ki vodi duše in srca! Če kdaj in kje, je tu Njegova sv. volja glavno gibalno, vse drugo je nič.

Da spoznajo to sveto božjo voljo, naj bi molili zaročenci vso dobo svoje zaroke!

M. Elizabeta:

CVETJE TRGALA JE ZATE

Cvet ob cvetu, luč ob luči,
z žarom je odet tvoj kip;
v vsaki lučki je življenje,
v vsaki cvetki živ utrip.
Zate vse, deviška Mati,
vse dehti, pozdravlja, poje,
vse strmi v obličje tvoje,
sveta majniška Gospa.

Drago ti je pestro cvetje,
veseliš se teh darov,
a vse dalje, dalje plava
tvoje roke blagoslov.
Tvoja roka išče eno,
njo, ki v sladki misli nate
cvetje trgala je zate,
sveta majniška Gospa.

KATOLIŠKA AKCIJA

Poklicne skupine: Člani KA, ki so določeni glavnim skupinam župnije in obenem spadajo v enake poklice, se združujejo v poklicne skupine. Te pa nimajo obrtnega značaja niti cilja. Njihov cilj je verskega, moralnega in kulturnega značaja in sicer v soglasju s programom KA. Te poklicne skupine pomagajo:

a) do popolnega šolanja, kakor je potrebno za posebne zahteve vsakokratnega socialnega položaja;

b) na poti KA more delovanje teh članov posebno koristiti s tem, da jih za apostolsko delo med njihovimi poklicnimi in stanovskimi vrstniki posebej in obenem za njihovo poklicno delo izobrazuje.

O sestavu KA v Italiji velja to-le:

1. Poudarja enotnost in organsko naravo KA. 2. Priznava se v popolnem odnosu od hierarhije. Vse predsednike in asistente imenuje cerkvena hierarhija; vsa organizatorična stavba odgovarja hierarhičnemu sestavu cerkve. 3. Združuje enotno obliko KA s posameznimi zahtevami šolanja in apostolata, ki so z ozirom na predmet in poklic različne. Sloni na šesterih stebrih stanovskih skupin, katerih člane sestavlja po njihovih poklicih, da more ostvariti poklicne skupine.

Praktične smernice, ki jih za razvoj KA v Italiji leta prejema, so: beseda sv. očeta, skušnje, ki so jih imeli pri tem delu in končno bistvo KA, kar vse kaže na posebne znake KA, ki jih je treba ogledati in spoznati, da se brez vsakega trenja lahko razvija.

Vedno in predvsem nadnaravna smer: a) to je logična posledica iz narave in iz nadnaravnega cilja KA; b) sv. oče je to večkrat priporočal, ko je posebno svetoval molitev: »Predvsem nadnaravno molitev«. Sveto pismo pravi o vsakem delu, posebno pa o socialnem delu, da zidarji hiše in vladarji mest in družbe zastonj delajo, če ne dela in ne vlada Gospod. Prav posebno velja to o delu, ki je bistveno nadnaravno (nagovor na deželno vodstvo KA 28. junija 1930); c) izkušnja to potrjuje: življenje skupin se razvija tem gotoveje in je tem plodonosnejše, čim bolj globoko in široko se izživlja nadnaravno mišljenje. Seveda praktično naravnih stvari in pomožnih virov ni izpuščati z vidika; v sprednji vrsti pa so nadnaravna sredstva, pa bodisi tedaj, ko zbira nova sredstva in nove delavce, bodisi, da se sestavljajo nove skupine, ali če gre za življenje teh skupin, zlasti pa za izbiro voditeljev. Vse in vsako delo KA naj pripravlja molitev, spremlja molitev in zaključuje molitev.

DEKLETOM KAT. AKCIJE

»POVSOD BOGA PO MARIJI«

Prav je, ako se v mesecu maju vglobimo v pomen gesla, ki si ga je za svojega izbrala K. A. za dekleta.

Prvi del gesla izraža tisto voljo, ki jo stvarstvu narekuje njegova narava, katero je razodel Bog v Stari in posebno Novi zavezi in ki je zato še danes volja sv. Cerkve: da mora povsod zavladati Bog s svojo pravico in resnico, kar edino je pravilno in kar edino tudi osrečuje. K. A., ki mora nujno isto hoteti in se za isto truditi kot katoliška Cerkev, tudi ne more imeti nobenega drugega cilja in volje kot: povsod Boga. Saj je ravno v tem njen posebni sodobni pomen. Kjer so brezverni laiki izrinili Boga, povsod

tam naj ga verni laiki zopet prinesejo. Zato se tudi upravičeno imenuje kot himna K. A. znana pesem »Povsod Boga«.

K. A. za dekleta pa je prvemu delu dodala še drugi del: po Mariji. Ne bi bila katoliška, če ne bi tako verovala in ne bi bila dekliška, če se ne bi na Marijo spomnila. Beseda »po Mariji« hoče namreč izraziti vero v resnico, da Marija po Vnebovzetju predvsem po svoji priprošnji pri Bogu sodeluje pri razdeljevanju vseh milosti in vsake milosti posebej. Zato pa mora najtesneje sodelovati tudi pri delu K. A., ki hoče nositi povsod Boga, ki je milost sama. Papež Pij IX. tako-le opisuje vlogo Matere božje v Cerkvi: »Marija je vesoljnemu svetu premogočna srednica in priprošnjica pri edinorojenem Sinu... Ona je vedno uničevala krivoverstva, verne narode in ljudstva je reševala iz nesreč. Zato pa najtrdnejše upamo, da bo s svojim mogočnim varstvom dosegla milosti za sv. Cerkev. Po njenem varstvu se bodo odstranile težave, se bodo uničile vse zmote in vedno bolj se bo sv. mati Cerkev vsepovsod krepila, cvetela, vladala, vedno bolj uživala mir, varnost in svobodo. Vedno bolj bodo dobivali grešniki odpuščanje, bolniki zdravje, malodušni moč, potrti tolažbo, od nevarnosti ogroženi pomoč; v zmotah tavajoči bodo ozdraveli od duševne slepote in se vrnili na pota resnice in pravice, da bo postala tako ena čreda in en pastir. Naj slišijo naše besede vsi ljubljene otroci Cerkve in naj z vedno bolj plamtečo pobožnostjo, vernostjo in ljubeznijo brezmadežno spočeto Devico Marijo vztrajno častijo, kličejo, prosijo. V vseh nevarnostih, stiskah, potrebah, dvomih in nemirih naj pribežijo s popolnim zaupanjem k tej sladki Materi usmiljenja in milosti.«

Te besede veljajo za naše lastno duhovno življenje in za vsako naše apostolsko delo. Premislimo jih dobro in sklenimo, da bomo svoje geslo: »Povsod Boga po Mariji« v tem mesecu večkrat na dan pobožno izgovorili.

Duhovni svetovalec.

Naše vrste rastejo. Iz stanu nameščenk in uradnic, ki v verskem in moralnem oziru kaže najbolj žalostno podobo, se je po dobro opravljenih duhovnih vajah in tečaju pridružilo K. A. za dekleta nad 60 novih navdušenih sodelavk. Bog je po Marijinih rokah naša prizadevanja blagoslovil. Stan, ki je bil med najbolj zapuščenimi, bo tako imel apostolsko jedro, ki bo takoj začelo s svojim preroditvenim delom v njem samem in v posameznih župnijah. Vse nameščenske, javne in privatne, v obratih in uradih, katere čutijo v sebi željo in voljo po apostolskem delu, vabimo da se nam pridružijo in zaprosijo za vsa potrebna navodila. Vsem pa, ki z delom ne morejo sodelovati, pošiljamo iskrene prošnje za tihe molitve in žrtve, ki naj pomagajo K. A. za dekleta do njenih velikih ciljev.

Med največje nevarnosti za poštenost naših deklet moramo šteti gotovo slab tisk, saj je dejal pisatelj Veillot, da je najhujši strup pero, ki ga vodi umazana, nesramna roka. Žal, je takega strupa med nami vse polno, bodisi v obliki dnevnikov in mesečnikov, bodisi v obliki knjig. Tiskana umazanija preplavlja mesto in deželo. Mi pa skoro nič proti njej ne sto-

rimo. »Ko so ljudje spali, je prišel sovražnik...« Potem pa se čudimo, zakaj vera in lepo življenje peša, zakaj posebno med dekleti izginja poštenost. Posebej bomo morali spregovoriti o listih in knjigah, ki se tako vsiljujejo dekletom in ženam, pa so prevečkrat v ovčja oblačila odeti volkovi. Zaenkrat dekleta KA posebno strogo opozarjamo na nevarnost slabega tiska, ki prihaja k dekletom raznih stanov in jih prosimo, da v mesecu maju svojo apostolsko delavnost in čuječnost prav v tem smislu usmerijo.

G. M.:

ZAROKA

Veliko deklet je že sklepalo zaroke, pa niso vedele, kaj so sklenile. Mislile so, da jih bo zaroka pripeljala do srečnega zakona. Toda, ker niso vedele, kaj je zaroka, so zašle v nesrečo. Da se tudi tebi, sestra, ki morda misliš na zakonski poklic, kaj takega ne bo zgodilo, poslušaj, kaj govori cerkveno pravo o zaroki!

Zaroka je obljuba, s katero se ženin in nevesta zavežeta, da se bosta v določenem času poročila. Veljavna je zaroka le tedaj, če se naredi pismeno. Zaročno pismo se mora napraviti pred župnikom ali škofom. Oba zaročenca in župnik morajo to pismo lastnoročno podpisati. Mladenič in mladenka pa se moreta tudi veljavno zaročiti, če napravita zaročno pismo namesto pred župnikom pred dvema pričama; obe priči in zaročenca se morajo na to pismo podpisati. Če kdo izmed zaročencev ne zna pisati, se mora to v listini omeniti in še eno pričo dobiti, ki mora z vsemi drugimi zaročno pismo podpisati.

Veljavna zaroka nalaga zaročencema dolžnost, da v dogovorjenem času dano obljubo spolnita s tem, da se poročita. Toda cerkveno pravo povdarja, da zaroka, — če tudi je veljavno sklenjena in ni nobenega razloga, da bi se razdrla, — ne daje pravice, da bi kdo mogel drugega s tožbo siliti v zakon. Pač pa more tisti, ki zaradi razdrte zaroke trpi škodo, drugega s tožbo prisiliti, da mu povrne škodo. Ta pa jo je dolžan v vesti povrniti.

Zaroka torej nalaga zaročencema le dolžnost, da se ob določenem času poročita. Da moreta to obljubo, ki sta jo dala drug drugemu spolniti, morata biti po zaroki drug drugemu zvesta; to se pravi, da morata varovati svoje poštenje in čistost in odklanjati vse, kar bi ju moglo ločiti od medsebojne zvestobe.

Zaroka nalaga zaročencema le dolžnost poroke, ne daje jima pa zakonskih pravic. Kdor trdi, da zaroka daje zaročencema pravico do skupnega življenja in do vseh zakonskih skrivnosti, ne pozna nauka sv. Cerkve, ki povdarja da zaroka ni zakon, ampak le obljuba, s katero se zaročenca zavežeta, da bosta ob določenem času sklenila zakrament sv. zakona. Šele s poroko dobita zaročenca pravico do skupnega življenja. Na poročni dan sprejmeta vse pravice in dolžnosti, ki jih možu in ženi daje zakon.

Seveda pa se zaročajo tudi na tihem in samo med sabo; a besedo je treba držati!

Dokler fant in dekle nista sklenila zakona, nimata pravic do skupnega življenja, če tudi sta zaročena. Če med seboj grešita, je greh prav tako velik kakor bi ga storila, če bi ne bila zaročena.

Tako učí sv. Cerkev. Toda koliko deklet njen nauk prezira! Drzno si zaročenke laste vseh pravic, ki jih imajo le poročene žene. Prepovedan sad jedo in ga dajejo tudi drugim jesti. Največje bisere: Čistost, brezmadežnost, sramežljivost, brezsrčno teptajo. Kako naj bodo take mladenke dobre žene, delilke luči, življenja in ljubezni?

Morda Bog tudi tebe, mladenka, kliče v zakon, ki je velika skrivnost v Kristusu in Cerkvi? Prav! Toda vedi, da boš dobra žena in mati le tedaj, če boš kot zaročenka prinesla na poročni dan Kristusu na oltar in zaročencu v dar neoskrunjeno, čisto mladost. Katera more, naj razume!

VIGRED — NEVESTA

Vigred v mračnem gradu zakleta,
tožno je vzdihnila in vzdrhtela,
ko je k njej slutnja zavela,
s sladko skrivnostjo prežeta:
»O, kje je rešitelj, moj kralj?« —
in hrepeneče ozira se v dalj.

Zdajci ga vidi — kralj že prihaja . . .
Ko premagal je krutega zmaja,
Vigred odvede. Njune stopinje
delajo čudo: kakor svetinje
drobne cvetice polnijo trato;
delajo nam življenje bogato.

Srečna Vigred — nevesta mila,
s kraljem soncem se je poročila.
Gaji srebrni in ceste zlate
toplo pozdravljajo vesele svate.

Peleasa:

STRMA POT

(Nadaljevanje.)

V.

Moja draga Melisanda!

V zadnjem pismu me povprašuješ, kako sem prišla do Ditmarjevih besed:

»Senta, postala si življenje mojega življenja?«

Že zadnjič sem Ti omenila, da se za čelom Konstancije tudi nekaj skriva. Mislim, da se nisem motila. Že mi daje prve dokaze svojega talenta, ko se po cele ure sklanjava nad kako mojstrovino, sedeči tam na najini brvici.

Ta je prav ozka in pelje čez čisto majhen potok. Noben vodnik je v svoji knjigi ne omenja, turist je ne pozna, nobenega imena nima. Skrita kot cvrček je tu. Tujec bi šel preko nje, ne da bi jo opazil, če bi ga žuborenje vode in lahna meglica ne opozorili na njo. Kmetje in njih težaki iz okolice, prebivalci vrha tam na Strmelu jo dobro poznajo in ljubijo jo. Njihova je. O njej govorijo v povestih, v večernih pogovorih. Spominjajo se, da jo je tega in tega leta odneslo, ko je vitka

Hudinja hipoma narastla, da je nekoč strela oškrbila njeno ograjo, da je neke zimske noči skrivnostna žival — brez dvoma pošast — šla po njej, zakaj v snegu so našli neznane sledi, katerih se človek boji. Tako ta brvica nekako določa čas in postaja varuški genij tam ob vznožju Strmela. Ta skrivnostna slava ji zadostuje. Nobena javna osebnost je ni otvorila, nobene plošče ni dobila, nič se o njej ni razpravljalo v skupščini, okrajni poslanec, mislim, je ni nikoli obiskal. Niti cestarju ni treba prihajati, da bi izruval plevel in porabil to priliko, da si tam zlomi svojo škorjico kruha in skadi svojo pipo tobaka. Ta državni nameščenec spremi včasih pismonošo sem od bele ceste. Oba znanca, ki raznašata novice, se na brvici ustavita in pogovarjata

V juniju Slomšekovi dnevi v Mariboru.

21. junija za mladino

28. in 29. junija stanovska zborovanja, slovesni obhod po mestu na Slomškov grob, cerkvene slovesnosti.

Žene in dekleta mislimo že zdaj na to, pripravljajmo se in molimo, da nam Cerkev kmalu dá Slomškega svetnika na naše oltarje.

o svojih majhnih zadevah. Medtem se tok vode pod njima takorekoč za trenutek ustavi, poslušá pogovor ter ga nato nehoté ponese proti mestu.

Tam ob brvici se tudi večkrat ustavijo cigani. Njihove živalice, za trenutek proste vezi, se izplaknejo in napijejo. Cigani prižgo ogenj pod velikimi lonci, kósijo, se spočijejo, nato pa odidejo, pustivši brvico samo v njeni zbranosti in v njenem molku.

Življenje pa hiti. Prvi letni čas dá brvici streho bogatega listja. V njegovi senci zdaj sanja, ker jo ziblje dvojno žuborenje: vode in vej. Druži se z ribolovcem, ljubkuje s kačjim pastirjem, ob večerni zarji pa jo kak parček v pomladi svoje ljubezni vzame za pričo svojih obljub, svojih izpovedi, svojih priseg. Je-li od njiju slišála besede ljubezni? Rodovi se spreminjajo, te besede pa so vedno iste, vedno blagoglasne. Sličén je tudi čar, ki izžareva iz njihovih zlogov. Brvica jih zna že vse na pamet, ponavlja jih v odmevu in človek bi mislil, da jih navdihuje ona. Leta se je le nalahno dotaknejo. Ker ji je znano drhtenje zvonov, ki prihaja iz Celja, iz Vojnika in še od Teharij sem, prisostvuje od daleč krstu, tudi poroki in še pogrebu. Ne muči je nobena skrb, no-

bena bolečina. Srečna je. V svoji sreči se pretega od brega do brega Hudinje in v ponočni tišini, zavita v bisern pajčolan lune, zaspí ob vedri pesmi svoje srebrne Hudinje.

V jasnem julijskem jutru sediva zopet na brvici s Konstancijo. Ta glasno čita življenjepis moža, ki bo, kakor boš videla, prinesel popolni preobrat v moje življenje:

»V globokem prepričanju svoje duše vam rečem, da imamo pred očmi redki vzgled popolne lepote človeške. Vsi, ki so ga poznali, morajo priznati, da to dušo in to življenje lahko označimo z eno samo potezo, ki vse ostalo vsebuje in nadkriljuje. Ta poteza se da izraziti z eno samo besedo: *lepota*.

Ljubezen do umetnosti, zlasti do glasbe in risanja, ga najprej zajame. Toda nikoli ni znal, ali boljše, nikoli ni hotel čitati not, nobenega znamenja glasbe ni hotel poznati in tako tiskana muzika zanj ne obstoja. Kar pa je enkrat slišal, to zna, to si zapomni, to ponavlja z razumom in ginljivostjo. Koliko večerov, omamljivih in očarujočih, ko smo ga poslušali!

V lepoti pa gre naravnost proti Lepoti sami in se trudi, da slastno dojame vse, kar mu zunanji svet nudi lepega. Z občudovanjem čita umotvore starih in modernih pisateljev in tako postane pisatelj tudi sam. Ves tresoč se navdušenja tam ob vznožju prižnice poslušá mogočnega govornika, kateremu sledi od prve mladosti, in tako postane govornik tudi sam«

Tu naju prekine lahkega voza drdranje in petek konjskih kopit, ki prihaja sem od mosta, ki je oddaljen od brvice le za dober streljaj.

»Če se ne motim, je to voz iz Zvezdnega Kamna,« prične Konstancija ter odloži knjigo na trato. Preko vej gostih akacij skušava ujeti voznika in voz, toda že je izginil za ovinkom onstran Hudinje.

»Prav imaš Konstancija, tudi jaz mislim, da bo kdo od Artigovih. Saj je bil prihod gospe poslanikove in Ditmarja naznanjen za ta teden.«

»Pozdravljeni, Senta in Konstancija!«

Brž skočiva pokonci in že stoji pred nama Ditmar, ki se nama je prav na tihem približal, hoteč naju prestrašiti. Res sva obe vztrepetali ob tem klicu, zakaj, le redko je prihajal kdo tam mimo ob tej uri. Le kak otrok je včasih zašel pod bogato obloženo sadno drevje in si neopažen skušal natrgati nekaj božjega daru.

»Ti tukaj, Ditmar? Kdaj si pa prišel? Pa čestitam! Slišala sem že, da si zopet dobro in za vedno končal gimnazijo.«

Medtem je pristopil še Waldemar, ki je tudi že abiturijent, in pogovor o maturah se nadaljuje. Pade tudi nekaj besed o krivičnih profesorjih, ki dajejo prednost deklicam. Tedaj reče Konstancija ogorčeno:

»Prednost da dajejo nam? Ko bi ti gospodje najrajši videli, da bi ne bilo nobene na gimnaziji! Kolikokrat sem morala slišati samo v letošnjem letu: Dekleta v kuhinjo! Meni pa se zdi, da je dobro, če je žena, četudi gospodinja, izobrazena. Kdo pa vzgaja našo moško mladino? Kdo pripravlja narodom voditeljev? Ali sta že katerikrat premislila, da je ženskega nad polovico človeštva? Ali vesta, da kakor hitro dobé žene volilno pravico, — in to zahtevajo vsak dan glasneje in krepkeje — potem bo po svetu zavel čisto nov dih?«

»Konstancija, pustimo to!« reče Ditmar, »daleč je še do ure, ko boš stopila pred volilno skrinjico!«

»Kaj pa tvoji starši, Ditmar?« ga vprašam.

»Papa ne more na počitnice. Po teh zadnjih dogodkih v Sarajevu je po Evropi vse tako napeto, da imajo vsa poslaništva nalog, biti pripravljena ob vsaki uri in na vse. Bruselj nam menda ne bo nevaren. Sicer pa iz papanovih poročil ne moremo ničesar razbrati. Mama je v velikih skrbeh.«

»Pa pojdimo k stari mami,« prekinem molk, ki je nastal po Ditmarjevem kratkem poročilu. Zakuska bo pripravljena. Ditmar, skoro dve leti je utonilo v večnost, odkar se nisva videla. Ali še veš, ko smo se ločili? Tamle ob kapelici je bilo. Pol metra manjši si bil takrat.

Vsi štirje gremo po brvici, ki je široka le za enega človeka. Prva Konstancija, za njo Waldemar, nato jaz, in Ditmar je zadnji. Ta me skuša oplasiti s tem, da prav krepko stopa ter se brv maje. Ni bila namenjena takim udarcem. Stara mama pravi, da je z njo le posestvo nekako bolj zaokroženo.

»Tudi ti si zrastle, Senta,« mi reče Ditmar.

»Kaj pa muzika?«

Ne vem, kaj sem mu odgovorila, niti ne vem, kako smo prišli do stare matere in kako se zvečer ločili. Ti, Melisanda, pa gotovo slutiš, zakaj sem napisala pesem brvici, kaj ne? Na njej se je takrat vzbudila tudi moja pesem, skrivnostna in plaha najprej, nato pa silna in mogočna. Poje jo vsa moja mlada kri, vsa moja prva pomlad. Odtlej jo je polna moja soba. Stene v njej, neme dotlej, jo slišijo, jo

ponavljajo, to čudovito pesem o Ditmarju. Poje mi jo Hudinja, in poje mi jo tudi Strmelo. Smreke na njem, in hrast in še lipa jo poznajo. Cvetlice, tudi lilije bele mi jo kličejo v spomin. Vse postane ena sama pesem, pesem o Ditmarju . . .

Ditmar sam ji prisluškuje, sliši jo in jo spozna, to sladko pesem . . .

Kot strela iz jasnega neba pa udari v to mlado ljubezen: » A v - s t r i j a j e n a p o v e d a l a S r b i j i v o j n o ! «

In najina pesem zajoče.

In Ditmar odide.

Čez dva meseca dobim te-le vrstice:

»Novo leto se je pričelo, sladki advent je končan, nov božič je prišel, novi Trije kralji s svojo procesijo lepih nedelj! Dva meseca že, Senta! Zdi se mi, da je bilo včeraj . . . Kdor živi v spominih, za tega čas več ne šteje. Bil sem pri Tebi, Senta, ves ta čas. Kaj dela ob tej uri, se vprašujem, medtem ko jaz pripravljam lekcijo o streljanju od strani in gledam, kako bodo obvezali mojega ranjenega konja . . .«

»Ranjenega konja? In on?«

O, Melisanda, ali razumeš sedaj besede: Senta, postala si življenje mojega življenja?

Oh, Melisanda, kako moja pesem joče!

Tvoja

Senta.

Franjo Neubauer:

TVOJ PRIHOD

Svetal in lahak
odnesel oblak,

skoz vrata je rajska,
Kraljica Te majska.

Na svet si hitela
in šmarnica bela

dehtela naprot
za Tvoj Ti je god.

Zvenel od povesodi
vesel Ti je klic:
Pozdravljena bodi,
Kraljica kraljic!

Peleasa:

ELIZABETA SAINTE-MARIE PERRIN

(Ob desetletnici njene smrti.)

Odlična hčerka slovitega francosk. romanopisca in člana Francoske Akademije, *Rene Bazin-a*, se je rodila v *An-gersu* 9. okt. 1879 kot drugi izmed osmerih otrok. Zdi se, da sta se nad to zibel sklonila dva angela: *poezija* in *domovina*. Od očeta ta otrok podeduje oni čudoviti dar, ki bo Rene Bazin-a ovekovečil. Je to eden tistih dragocenih biserov človeštva, katerim je že prerok obljubil, da se bodo v večnosti svetili kot zvezde. Je to mož, ki s čarom svoje govornice razgrinja pred naše oko samo lepoto in dobroto, iz katere živi. Je to mož, ki nehoté

lajša bridkosti, ki v nas vzbuja ljubezen in spoštovanje do sočloveka. Vzvišenost njegovega povzdiguje nizkost našega življenja ter nas navdaja z močjo, da pogumno nosimo vsak svoj delež vesoljnega trpljenja. In vera njegova, že vsa mirna, tudi našo vero umirja. Zato ga iščemo v urah neurja in nemira, ker nam je svetilnik upanja, v čigar plamenu tudi naše upanje zopet zagori. *Domovina* pa stisne Elizabeto Sainte-Marie Perrin že kot otroka toplo na svoje srce ter ji nadahne ljubezni, da bo na njej trpela. Iz trpljenja pa ji bodo vzrastle one prelepe vrstice, kjer nam razgrinja svojo notranjost, da v njej čitamo kot v odprti knjigi.

Leta 1901. se Elizabeta *Bazin* poroči z odličnim arhitektom Antonom Sainte-Marie *Perrin-om*, slovitim graditeljem bazilike Fourvière v *Lyonu*, katero je pričel zidati že oče njegov. S to poroko postane svakinja *Pavla Claudel-a*, francoskega poslanika in velikega katoliškega pesnika. Odtlej biva v *Lyonu*, kjer ji njena osebna veličina,

njena izredna bistroumnost, združena z obširno in globoko izobrazbo, kmalu pridobi velik vpliv. Predvsem jo zanimata angleška in ameriška književnost. Zato izda najprej nekaj prevodov iz teh literatur: Hinrika Van *Dyka* »La Gardienne de la Lumière« (Čuvarica luči) in »Le Génie de l'Amérique« (Genij Amerike). Približa se tudi pisateljici Winfridi *Ward* in prevede njen roman »Les Mains pleines« (Polne roke).

Pred in med svetovno vojno 1914—1918 piše Elizabeta Sainte-Marie *Perrin* novele za razne revije: *Revue des Deux Mondes*, *Correspondent*, *Nouvelle Revue Française*, itd. Plemenitost njenega značaja in gorečnost njene ljubezni jo silita, da se posveča tudi ženskim vprašanjem, zlasti onim, ki se tičejo moderne žene. Zato predava po Franciji in Švici o raznih literarnih in socialnih problemih. Ves talent in vse svoje blago srce stavi ta žena v službo človeštva. Tako govori 1916 v Zürichu, Bazelu in Friburgu o: Francoska žena med vojno, o vlogi krščanske matere v družini, zopet drugič o gospodinjskem pouku, nato o dolžnostih današnje mladine itd. Leta 1920. izda: »La belle vie de Sainte Colette de Corbie« (Lepo življenje svete Kolete iz Korbije). Sveta Koleta je bila redovnica, ki je reformirala red klarisinj. Rodila se je 1381 v Korbiji, umrla 1447. Cerkev obhaja njen god na 6. marca.

Ko se je Elizabeta Sainte-Marie *Perrin* pripravljala na to veliko delo, je prišla iz njenih ust ta-le molitev:

»O sveta Koleta, poskusiti hočem, da napišem tvoje življenje, čutim pa, da sem tega zelo nevredna. Vsako tvojih dejanj, vsaka tvojih kretenj, vsaka tvojih misli, vse na tebi je popolno. In vse to je v mojih rokah kot zaklad biserov, da ga razdelim med svet, ki je tako reven. Moje nečiste roke, o sveta in vsa bela, trepetajo pred to veliko nalogo. Ali bodo ta zaklad mogle držati? Vse to bogastvo ne bode-li izginilo med mojimi prsti? . . .« (Molitev so našli v njeni zapuščini.)

1924 zagleda beli dan zbirka spominov »Quand le plaisir était fait d'illusion« (Kadar je zabava sama iluzija) in 1926 »Introduction à l'œuvre de Paul Claudel« (Uvod v delo Paula Claudela) in še istega leta izda »La vie de Pauline *Jaricot*, fondatrice de la Société pour la Propagation de la Foi« (Življenje Pavline *Jaricot*, ustanoviteljice družbe za širjenje vere). S to svojo poslednjo knjigo pokaže široki javnosti s socialnega vidika gledano vso lepoto in vso veličino Družbe za širjenje vere, ki jo je ustanovila velika hčerka Lyona, Pavlina *Jaricot*.

Delo njenega svaka, pesnika Pavla Claudela zanima Elizabeto Sainte-Marie Perrin že tedaj, ko je sama še prav malo znana. Že leta 1914. piše o njem v *Revue des Deux Mondes* in 1926. ga končno predstavi svetu v pravi luči krščanstva. Spomnimo se samo Debeljakovega slovenskega prevoda Claudel-ovega »Marijinega Oznanjenja«, o katerem čitam: »Ni to realistična drama, ampak pravi liturgični obred, postavljen v čas čudežev. To ni več drama, to je služba božja, ki je ni mogoče igrati, le celebrirati.« Elizabeta Sainte-Marie Perrin nam prva odkrije pravi obraz moža, ki pozna svojo domovino samo po izgnanstvu, ki pa gre preko viharjev in valov brez strahu in brez naglice, zakaj preko teme ga vodi — *luč*. Prikaže nam ga v tej luči, ki nerazvezno druží v Pavlu Claudel-u človeka s pesnikom.

Tik pred smrtjo, 13. decembra 1926, Elizabeta Sainte-Marie Perrin pripravlja veliko delo o Irski, ki naj bi nosilo naslov: »*Mon Frère*« (Moj brat), roman, čigar nekaj strani je prinesla 15. februarja 1927 *Revue des Deux Mondes*. Nekaj nam ga podaja tudi knjiga »*Les Images*« (Slike). Vsa žaloigra in politično robstvo Irske boli tudi Elizabeto Sainte-Marie Perrin. Že pred vojno potuje po Irski, njeno književnost dobro pozna, že je v zvezi z ljudmi, ki to vztrajno pleme najbolje predstavljajo, dopisuje si s pesniki in časnikarji, zgodovinarji in znanstveniki, katerim je tradicija te galske zemlje pri srcu. Tik pred smrtjo, oktobra 1926 gre s svojim soprogom še enkrat na Irsko, toda roko ji ustavi smrt tedaj, ko ima njen genij pred seboj najlepšo bodočnost, v kateri bi prav gotovo dosegel svojo polnost. Zdi se, da je hčerka prva razumela očetove besede, ki jih čitam med ultima verba Rene Bazin-a, ki so prav te dni izšle pod naslovom: »*Etapas de ma vie*«: »*Smrt je naša zadnja dolžnost, treba jo je najbolje izpolniti.*«

Kmalu po njeni smrti so njeni dragi zbrali neizdano gradivo Elizabete Sainte-Marie Perrin ter ga leta 1929. izdali pod naslovom: »*Les Images*« (Slike), katerim je napisal uvod prav pred kratkim umrli romanopisec in tudi član Francoske Akademije Paul Bourget. Ta z večšo roko podčrtava zasluge, ki si jih je plemenita žena pridobila na leposlovnem polju. Iz knjige same pa diha neko domotožje, hrepenenje po sončni domovini prve mladosti, katerega ne Lyon ne Rodan, ki ju opeva oba, nista mogla utešiti. Ali je pa to morda že hrepenenje po drugi domovini, kateri se približuje, in ki ji že odpira svoje naročje, da jo sprejme? Sredi dela in polna najlepših načrtov odide še

v polni mladosti. Neutolažljivi njen soprog ji sledi, ko je njen grob posut še s svežim cvetjem. Oče René Bazin jo preživi le za dobrih pet let; umrl je v Parizu 1932. Za njeno materjo pa pravkar še plaka Francija, ki jo je izgubila letos 29. januarja.

Elizabeta Sainte-Marie Perrin:

PESEM ZAROČENKE

(Avtoriziran prevod iz fracoščine, oskrbela Peleasa.)

Blagoslovljen, ki prihajaš v Gospodovem imenu!
Blagoslovljen ti med vsemi drugimi!
Pot se sklanja pred koraki tvojimi.
Do vrtnih vrat ti bom odšla naproti,
da vidim te prihajati po poti.
Oči bom svoje k tebi dvignila
in srce moje sreča bo omamila.
Ta dan prihajaš le zaradi mene ti,
ko druga opravila nimajo več nujnosti.
Mladosti moja pesem dolgih let
se vzpenja tja kot senčnat drevored
in danes je uslišana pri Bogu.
Gospodu rekla sem bila v molitvi:

»Ne upamo si zlahka dati svoje duše komu.
Vselej pa dobrodošel ta, ki nosi znak Tvoj v sebi.
Le ta mi na obrazu našel svoje bo veselje,
ki s Tvojim je pečatom označen na čelu.
Le ta mi smelo proži roko v družbo,
če je, Gospod, na Tvojo vajen službo.
Le z njim življenje moje kot studenec
se stekalo bo v neoskrunjen venec
kot trudna glava se nasloni na ramo
moža, ki o njegovi moči in kreposti znamo.«

Blagoslovljen, ki prihajaš v Gospodovem imenu!
Tvoji so vsi dnevi mojega življenja,
misli tvoje mojega mišljenja.
Speče zbudi kali v meni!
Vso me vzemi!
Tvoja naj bo moja vsa preteklost,
vsaj sedanost tvoja in bodočnost!
Večna moja je zvestoba tebi!
Sladko čutim zdaj čuječnost v sebi.

Bom ti spremljevalka, mati nežna
in otrok.

Moje roke v vsej milini
te objeti bodo znale
in na prsih k molitvi
zate bodo se sklepale.

Blagoslovljen, ki prihajaš v Gospodovem imenu!

In če bom kedaj trpela,
vselej vendar bom vesela.

Ker te O n mi je poslal,
mi boš svet in drag ostal.

Občutiti mi ne bode
jeze, ne žaljenja, zlobe.

V odpuščanju mora zdaj vse umolkniti,
tebe pač nič več ne sme žaliti;

vse bo ena sama blaženost zares,
kakor ona, ki prihaja iz nebes.

Ker prihajaš v Gospodovem imenu,

ti edini, dragi, ti moj zvesti,

ti del mojega življenja, ti moj dragi,

zvezan boš z menoj vse dni trpljenja in veselja

in odslej za vedno, vselej in stoletja

tudi tam v večnosti z menoj pri Bogu.

Blagoslovljen mladi, lepi ti moj drug,

blagoslovljen bo po tebi ves moj trud.

Pesem nova danes se začinja,

pesem sladka, pesem moja v e č n a . . .

Dovoljenje za prevod je izdal Remy Rene Bazin 28. marca t. l.

Beloglavec Draga:

POVEST V. GORAH

I.

Kakor hrast velik in močen, grčav ko bor in rjav ko zemlja, sloni stari Vrban pri svoji hojki. Jeklenosivi pogledi merijo visoke smreke, ki z globokimi, sanjavimi sencami temnijo bleščečo belino golih skal. Vrbanove široko razprte oči pijejo omamno svetlobo poldanskih sončnih žarkov, ki se lomijo v izpranem, belem skalovju. Če je v starčevi duši temno, če se kradoma priplazijo v samoto črne misli, mrke in odurne, da trpi v njih ko v mučnih, težkih sanjah, mora odpreti zenice na stežaj, da se napijejo deviškega planinskega sonca; tedaj se ukrade mlad žarek v starčevo dušo in razsvetljuje najlepše, najtajnejše koticke, polne dragocenih spominov.

Ko grčava veja objema mišičasta roka smolnato, od marsikatere strele razorano deblo ponosnega drevesa. Okorni prsti tipajo po narodni rizbi. Le Vrbanovi prsti jo še ločijo v gneči drobnih in globokih ran. Da, leta, leta!

Vrban gleda daljne planine, kjer se srebri sneg, da so oči polne belega žara. »Da, da. Lepo je bilo, lepo.«

*

Ko mu je oče, njemu, mladeniču petindvajsetih let, predal posestvo z besedami: »Letošnji predpust bo pri nas svatba. Zapečnikova Anka je zate in za nas najbolj pripravna«, je v njegovih žilah zaplalo kakor sovražstvo. Bil je upor, porojen iz bojazni, da ga tirajo v novo življenje. Stisnil je pesti in odkimal. Oče se je namuznil in pribil: »V nedeljo pride.«

Prišla je. Bila je bleda, zbegana in plaha. Z velikimi otožnimi očmi je lovila daljo ko da išče pomoči in tolažbe. Očeta sta določevala dan svatbe. Prišel je tudi Peter. V Anko ni pogledal, a videl jo je vso: plaho ko ptičko, vso belo ko golobico. V Petrovem srcu se je čudno zganilo. Ko da se odpirajo srebrna vrata in ga vabijo po rožni cesti v srečo. In se je bil bal novega življenja . . .

Najraje bi bil pristopil k Anki, jo ujel za drobne, žuljave, od planinskega sonca in vetra raskave dlani ter jo privil k sebi: »Ne boj se me! Ptička moja mala, ščitil in varoval te bom . . .« A je le nerodno zakašljajal ter uprl pogled v blede, drobni obrazek v okvirju pisane, svilene rute. Pogleda sta se ujela ter se izpraševala do dna. V dekletovih licih so vzcvetele rože, Petru pa je udarjalo srce v težkih, tesnih, sladkih udarcih.

Ko je nevesta z očetom odhajala po ozki stezi navkreber, ko je Peter videl le še daljni obris njenega rožnatega krila, ki se je lovilo v planinskem vetru, se je v hipu spomnil: Očetu sem odkimal s stisnjenimi pestmi, danes bi stopil k njemu in bi mu prožil desnico in bi mu rekel: Oče, hvala! Vidim, da ljubite svojega sina. Jezil se je nase s sladkim, prizanesljivim karanjem.

Oče je bil prinesel steklenico in natočil dva kozarca. Čaši sta zažvenketali. V zvoku stekla je bilo veselje, je bila hvaležnost. Izpila sta do dna ter molče zrla v večer.

Ljudje v gorah ne govorijo mnogo.

V predpustu je bila svatba.

Tisto leto potem so bile vse steze srebrne, z rožami posute; v višavi je donela pesem ljubezni in smreke so v solncu sanjale o sreči. Stara hojka je začudeno zrla v svetle Petrove oči; potrpežljivo je prenašala nerodno praskanje ozkega, dolgega noža, ki je vrezljal v mahasto skorjo dve srci in dve imeni, tesno med seboj prepleteni. Molčal je o rizbi, ker je čutil, da je otročja in neumna. A naslednje jutro je rdel krog srca šopek planinskih rož. Ko so zagorele v Petrov pogled, je padel vrisk v gore. Odmevale so skale še in še — ko da bi si hotele pripovedovati pesem o mladi sreči . . .

Ko je dolina še zelenela in rumenela v jesenskem zlatu, so spremili Petrovega očeta k večnemu počitku. Tiho in nemo so stopali za krsto. Ko so po pogrebu posedali v krčmi, so kanile redke besede, a slednja je bila kleno zrno zlate resnice.

(Dalje prihodnjič.)

Mara Stepanova:

KO ROŽA CVETE...

(Nadaljevanje.)

V vročem hrepenenju je poiskal dekletovo roko, jo stiskal brez konca in poljubljal in Marija ni branila.

»Ti moja draga, najdražja, najlepša!«

Opojnotih šepet je tonil v večerno samoto polj in v večnolepe zarje ljubezni je strmelo dvoje mladih duš kot v božji čudež . . .

V rosno jutro je vriskal škrjanec. Sto in sto pesmi je izpel v ranih urah, ko še ni bilo sonca in so bile rosne kapljice kakor blede solze. Rože so plakale in prav na dnu njihovih čašic je bilo nešteto solz, da so se lahkokrile čebele čudile, odkod te solze. V polnočnih urah je razbičal dež mlado zelenje, v dolgih curkih je tepel drevje, v čaše rož je posegal s težko, hladno roko in umival. In preden se je užgala danica je plašno pobegnil, da se je od radosti zasmejalo nebo in milijoni zvezd na njem.

V dopoldanski uri je poiskala Marija senco na vrtu pod košato lipo. Zjutraj je prejela pismo od Mirana. V vetru je pošumeval bel list papirja, deklici se je zdel kot nema grožnja.

»Ubogi Miran,« je mislila trudno.

»Ko bi vedel, kako si varan!« zamislila se je v njegovo usodo in vzdihnila.

»Ali sem bila vredna tvoje silne ljubezni? Ne, nikdar ne! Bolje bi bil storil, da si v onih prvih dneh pljunil name in me zavrgel kot cunjjo. Saj ni moške besede v meni, šibka sem kakor otrok.«

Zapeklo jo je v srcu in oko so ji orosile solze. List v roki je trepetal in v dušo so jo bolele besede: — Moja najdražja, življenje moje! —

»Ne zaslužim teh imen, Miran, brat moj! Brat si mi, da; brat in nič več, pa kaj morem jaz zato? Pol življenja bi dala, ko bi te mogla ljubiti tako, kakor ljubim drugega! Pa te ne morem, kaj jaz vem, zakaj ne! —« Solza ji je spolzela po licu in kanila v čašo bele rože na prsih.

Nad vrtom se je odprlo okno. Lepa glavica ognjevite Ide je pozdravila Marijo.

»Oho, tako zgodaj že čita pismo! Kaj pa še bo!«

Poreden smeh je šinil daleč preko reke, ki je tekla za vrtom. Marija ji je vrnila:

»Čitaj, prosim!« Razgrnila je list proti oknu in se smejala.

»Da, od tu. Če bi pa doli prišla, bi ga takoj skrila.«

»Le pridi, če hočeš! Kar mi brat piše, čitaš lahko vse.«

Zlagala se je, a se ni nič čudila. Ide ni bilo in Mariji je bilo prav tako. Sicer je ljubila to ognjevito deklico osemnajstih let, a včasih se ji je zazdelo, da je le preveč ognja v njej, preveč vroče krvi, ki uničuje. Bila je edina hčerka bogatih starešv, pri katerih je stanovala Marija.

Ida je ljubila romantiko. Nešteto vrst cvetja je bila na njihovih vrtovih in okna so bila polna najbujnejšega zelenja. Mariji je silno

O Vel. Šmarnu obnovitev evharističnega kongresa ob priliki praznovanja obletnice stiškega samostana v Stični. Tudi žene in dekleta homo obnovile svoje sklepe in jih poživile.

Kristus kraljui!

Kristus zmaguj!

V hostiji sveti nam gospoduj!

ugajal ta paradiz. Spravila je pismo in zablodila med rože. Izbirala je in ugibala . . . Krvavordeča vrtnica je silila v njene oči.

»Kakor ljubezen v meni!« je dahnila.

»V krvi mi je že in umrla bi, če bi me zavrgel.«

Čutila je živo resnico v tej svoji misli in tiha žalost je prišla vanjo. Kakor daljna slutnja bridkosti je zavelo preko cvetnih kron v dopoldanski uri, da so vztrepetale rože . . . Roža najlepša med njimi je sklonila glavo k rdeči vrtnici:

»Rožica, utrgam te! Da bo vedel on, kako je v meni, da bo razumel . . . Naj ve, da je moja ljubezen kakor kri, brez katere ni življenja. Naj ve, naj razume . . .«

Onkraj zelene ograje se je ustavil korak. V sredo cvetja so utonile oči, v najlepšo rožo je dahnila misel:

»Marija — kraljica moja!«

Skozi okno v prvem nadstropju je nihala kodrasta glavica. V morje cvetja so begale oči, misli so skrivaj iskale preko zelene ograje: — Janko!

Kolpa pod vrtom je živela v daljo. Dvoje otožno sinjih vrelcev onstran dobravskih loz je hrepenelo v njen objem . . .

Misli so oživele v sladki slutnji . . . Deklica z rdečo rožo je široko razprla oči v začudenju . . . Kakor bi vedel, kako vroče sem mislila nanj!

»Marija, kraljica!« je dahnilo od tam.

»Dragi!« je šepnila deklica v sladkem razburjenju.

Dvoje pogledov se je strnilo v enega samega, ki je videl globoko, globoko . . . Dvoje src je želelo eno k drugemu, dvoje življenj je stegovalo roke k čaši sreče, ki je bila tako blizu, a vendar tako daleč.

Krvavordeča vrtnica je kipela med njima, zelena ograja je rastle iz tal in ju ločila . . .

Marija je tiho šepnila:

»Glej, Janko, kakor moja ljubezen!«

In je vrgla rdečo rožo v njegov objem.

»Kakor moja ljubezen!« — je rastle v vrt med cvetje in še višje prav do oken v prvem nadstropju . . . Tam se je zgenila druga roža, vroča in ognjevita.

». . . kakor moja ljubezen« je še ponovila Marija in zbežala.

Janko je razumel in strmел v blaženi sreči. Vročje je pritisnil rožo na svoje srce in nato na ustne.

Za belimi zastori v prvem nadstropju pa je klonila glavica osemnajstletne deklice, ki je tudi ljubila prvič . . .

*

V sončni popoldan se je zamislila Marija. V polja ji je uhajal pogled, v sanjajoče loze za njimi se je potopil, kakor da bi v prirodi iskal odgovora na vabilo, ki ga je poslal Miran. — Ali naj sledi njegovi želji? Ali naj se odpelje domov? — Teden dni je počitnic, lahko bi šla. — Pa kako?! . . . Ne, sedaj ne more, ne more . . . Ali naj mu pove resnico? . . .

»O Bog, jaz sama ne storim tega koraka! — Ubogi, ubogi Miran!« —

Miran se je začudil hladnemu odgovoru svoje zaročenke. V tople sanje se je zavijal, v sladke misli. Slednji dan je vroče hrepenel po njeni bližini, pisal ji je, naj pride domov čimprej. Danes je dobil odgovor: Ne pridem. — O, dekle!

Težko je dahnilo vanj. Kakor v majski noči mrzel dih smrti . . . V majski noči ko so poljane ena sama roža, loze eno samo mlado življenje . . . In v Miranovem srcu je bila mladost, je bil maj . . . O, dekle!

V teh dneh slutenj in trudnih misli je obsojal Marijo, toda rahlo in nežno. Preveč jo je ljubil, da bi metal kamenje vanjo; le iz bolečin je trudno mislil o njej.

Potem se je rodila dobra misel v njem.

»Kaj bi se mučila,« je mislil. »Dovolj bova imela, če bom delal sam. Poleg tega je bolje, če je doma pri starših.«

To svojo dobro misel je pisal njenim domačim. »Ni treba, da se Marija uničuje, da izgublja moč in kvari svojo lepoto. Svežo hočem imeti in zdravo in močno.«

Mati ji je sporočila vse to in čez teden dni so dobili odgovor: »Iskrena hvala za Vašo skrb, mamica! Služba mi je le v korist, ne v škodo. Bodite brez skrbi za moje zdravje, saj sami veste, da od nekdaj ljubim delo, ki sem si ga sama izbrala. Biti druga mati tolikim otrokom, je vzvišeno.« — — — —

*

Večer je gorel skozi okno. Miran je prečital odgovor Marijin. S trudno kretnjo je položil pismo predse; težka slutnja je ležala v tej kretnji, tiha žalost je dihala iz nje.

Zamišljen pogled je blodil mimo cvetja pod oknom. Tu je vonjalo, živel, hrepenelo . . . V krone dreves je večer ubiral svojo pesem, sanjavo in hrepenečo. Na zapadu je gorelo nebo.

Miranove misli so tavale kakor bi zgrešile pot; v večernem ognju vriskajočih planin so iskale pokoja, v sanjavo mračnost smrekovja so begale. Vračale so se v podvojeni bolesti.

Iz kupa knjig na mizi je vstajal vonj; trpek dih davnin, ko so umirala draga življenja . . . Mati! — Skozi okno pa je puhtela mladost, vonj cvetja današnjih dni, osamljenih in zapuščenih . . . Vse to današnje, s pesmijo večera vred je težko padalo v davnine, v preteklost. —

Roka je tipala oguljene knjige, iskala, božala . . . Dih materinih ustnic je vel iz orumenelih listov, sledovi izmučene roke so očitajoče rastli v dušo. — O, mati! Vaš sin je žalosten, trpi . . .

»Mati moja, osem let vas že ni! Osem dolgih let, ki so kakor večnost. In kaj vse se je zgodilo v teh dneh!«

Roka je omahnila, val večernega vetra je zaprl zadnji list odprte knjige.

»Izneveril sem se vam, vaši največji želji, ki ste jo kdaj gojili. Upali ste, da bom nekoč cvetje polagal na oltar, dehteče rože največje

milosti. V tej želji, v tem upanju je drhtelo vaše življenje; izgorevalo je v eni sami prošnji, veliki in mogočni: Sin moj, bodi njegov! — Nisem slišal besede iz vaših ust, a ogenj vaših oči mi je v dolgih nočeh in težkih dneh rezal v dušo. — Nocoj mi je dvakrat huje. Mati, po-teptal sem vašo željo, pohodil sem jo, ker sem bil tako sam brez vas . . . Omagal sem . . .«

Trudne so bile Miranove misli, čuvstva kakor pekoči ogenj.

Veter je silil skozi odprto okno. Nebo na zapadu je gorelo v mogočni luči in se bočilo v tisočerih barvah.

V davnih spominih se je topila Miranova duša. Vzel je iz kupa knjigo in jo vroče pritisnil na drhteče ustnice. Težka solza je kanila na oguljene platnice.

»Kaj to!« je pomislil. »Tisočero jih je morda kanilo iz njenih oči.«

Iskal je, da bi morda našel sled. O, pa je že davno tega, kar je obledela zadnja. —

(*Dalje prihodnjič.*)

Dr. Marg. Czaba — V. Lovšin:

DEKLETOVA POMLAD

(*Nadaljevanje.*)

III.

ŽENSKI POKLIC

9. STVARNIKOVI NAMENI

Tudi je govoril gospod Bog: Ni dobro človeku samemu biti. Naredimo mu pomočnico, ki mu bo podobna.

(*I Moz 2, 18.*)

Sedaj veš, da je žensko telo nekaj posebnega, in če tudi bi ne mogli prav do zadnje globine razumeti modrega Stvarnikovega načrta, ga vsaj slutimo in takoj na prvih straneh svetega pisma nam razodene Gospod najbistvenejše o poklicu žene: *mati naj bo in moževa pomočnica!* Ta stavek je globok. Mati in pomočnica naj bo, kjerkoli je in živi in dela, v ozkem krogu družine, ali v širšem občestvu človeštva. Z možem naj misli, čuti, dela, vrednote ustvarja. In zato naj bo varuhinja vsajenega, rastočega in poganjajočega življenja, varuhinja malega, nebogljenega, slabotnega, ubogega, ona naj bo *mati*.

Njen poklic je, tešiti bolečine, tolažiti zaskrbljene, gladiti z mehko roko od skrbi razorano čelo, nerodne ročice sklepati k molitvi. *Njen poklic je: ljubiti in pomagati.*

Ta veličastni poklic, katerega je dal Bog ženi nad življenjem in smrtjo, je tako čudovit in vzvišen, da mora vsako zdravo ženo s čisto in prozorno dušo v vsej globini osrečevati tako, da mora biti hvaležna in vedno samo hvaležna. V zavzeti ponižnosti se bo obrnila k svojemu Bogu, ki ji je podelil tako veličastno živlensko nalogo, pristrčno in odkrito ga bo prosila, naj ji da milost, da bo mogla biti vredna tega božjega zaupanja.

Ako to razumeš, boš uvidela, kako nespametno je, ako kaka deklica obžaluje, da ni fant in ako se skuša tako obnašati kot bi bila fant. Ni samo smešno, ampak tudi nevarno, ako hoče žena nastopati kakor mož; kakor mož, ki je drugačen, drugače hoče, misli, čuti, dela. Telo in duh sta pri njem drugače usmerjena, ne da bi bila več vredna, pač pa drugače, ker po Stvarnikovi zamisli je njegovo delo drugačno.

Ne bodi torej samo zadovoljna, bodi ponosna in srečna, da si deklica, priznaj tudi ti v ponižnem spoštovanju in hvaležnosti zakone svoje narave; ako ne storiš, rušiš svoje življenje. Ne pozabi, kako visoko te ceni Bog, kajti ni poveril možu, močnemu spolu, ampak ženi nalogo, oblikovati iz svojega življenja novo življenje. Ta sveta moč seveda spi tudi v tebi, *ohrani* jo sveto do dneva in ure, ko bo mogla po božji volji delovati stvariteljsko.

10. PRIPRAVA

Da boš pa mogla svoj poklic na kak način izpolniti, se moraš nanj pripravljati. Za mnogo manj vrednih stvari moramo biti pripravljene, kaj šele za tako življenjsko važno zadevo. Kako se pripravljaj, ti bom razodela v naslednjih odstavkih.

Marljivo se uči, kar se ti nudi, tvoj duh naj se v teh letih razvija in obogati. Kar si predelala v šoli, naj ti bo zaklad za življenje. Ne misli, da bi bila smela kak predmet zanemariti, vse ti bo še nekoč prav prišlo.

Važnejše pa je oblikovanje tvojega značaja, to je, kako se vedi napram življenju.

Pravo pojmovanje materinstva ni tudi nič manj težko kot znanje in izobrazba. Ni zadosti, če tudi poznaš vse pesnike iz svetovne literature, vse velike slikarje in kiparje, govoriš tuje jezike, ako so ti logaritmi otročja igra, ako znaš najlepša ročna dela, vse to ne zadostuje. Tudi ne zadostuje, ako obvladaš vse družabno življenje, ako znaš reagirati na vsako modno spremembo, da ti možje v občudovanju padajo k nogam. Vse to je tako malo važno, da lahko vse pogrešaš, ker s tem ne moreš osrečiti niti sebe, niti drugih, s tem ne moreš za svojo prihodnost pričakovati nobenega vselega življenja, svojemu narodu nič koristiti.

Nekaj moraš premoči, pa bodi rojena v palači, ali koči, ali te bo svet častil kot umetnico ali učenjakinjo, ali ako si priprosta žena na deželi: *služiti moraš znati!*

(*Dalje prih.*)

ŽENSKI POKLICI

(Tiskano kot predavanje na soc. tečaju K. A.)

(Nadaljevanje.)

Druge obrti, v katerih je zlasti pri nas zaposlenih še dosti žensk — na jugu jih je manj — so *gostilničarske, hotelske in kavarniške*. Samo na sebi je delo, kot ga imajo natakarike, sobarice, kuharice i. dr., dovolj ženske vrste in tudi ni vedno prenaporno ter daje kruha mnogim dekletom v mestih in na deželi vsaj za prehodno dobo, vendar ima svoje nerodnosti in nevarnosti, zraven tega pa redko vodi do osamosvojitve. Če pa pridejo naprej, pa navadno ne odrežejo slabo, saj te obrti niso med najmanj donosnimi.

Je tudi nekaj zadevnih šol: gostilničarske nadaljevalne šole so v Ljubljani, v Celju, Mariboru; v Mariboru je strokovna-obrtno nadaljevalna šola za vajence gostilničarske, hotelske in kavarniške obrti. Po dveh razredih srednje ali podobne šole se vstopi lahko v gostilničarsko-natakarsko strokovno obrtno šolo »Saveza gostioničarskih zadruga« v Zagrebu. Srednja gostilničarska šola, ki je bila nameravana v Mariboru, je še vedno v povojih.

Frizerke so pri nas redko samostojne, večinoma delajo v salonih pod moškim vodstvom. A poklic se ženski kar prilega, saj zahteva lahke roke, okus, smisel za modo, prijetno zunanost in prijaznost v občevanju s strankami. Kakšni so njih posli, vam utegne tudi biti nekoliko znano — brez mene. Pravijo, da ti saloni ne stojijo slabo, a koliko odpade na ženske moči, ki so v njih zaposlene, je težko natanko reči. Sem spadajo tudi vlasuljarke. V inozemstvu imajo cele lepotne salone z nego rok, nog, obraza, lepotično kozmetiko, bandažami itd., ki dobro uspevajo. Tudi pri nas nastajajo.

Tudi v nekatere druge panoge rokodelstva in obrti so ženske že prordle, kjer je potrebna ročna spretnost, tako zlasti v *knjigoveštvo, zlatarstvo, urarstvo, fino mehaniko, fotografiranje*. Vendar so to šele začetki, bolj drugod kot pri nas in v tekmi z moškimi so šele redke ženske uspele, da so prišle res naprej ali se celo osamosvojile. Lastnosti, ki se tu zahtevajo, so precej očitne in jih ne morem tu podrobno naštevati.

Nekaj več možnosti in izgleda se kaže morda pri *zobni tehniki*. Zdi se po dosedanjih začetkih, da bi mogle imeti ženske v tem poklicu še bodočnost, ne le radi svoje specifične sposobnosti za modeliranje, vlivanje, poliranje itd., temveč ker se ta stroka ob čedalje večji skrbi za zobe pri ljudeh hitro širi. Zahtevajo se štirje razredi srednje ali meščanske šole ali osem razredov osnovne šole, triletno strokovno vežbanje v klinikah ali pri specialistih; samostojne postanejo lahko šele po 9 letih strokovnega dela.

Od *ostalih* obrti so nekatere bolj druge manj dostopne ženskam. V gradbenih jih v glavnem ni, so prenevarne ozir. prenaporne, v kovinarskih le malo, n. pr. pasarke, pozlatarke, graverke, iglarke. V strojnih bi imenovali poleg urark, zobotehnic še optičarke. Pri lesnih spada sem pletarstvo, rezbarstvo, izdelovanje igrač, deloma mizarstvo, tolkarstvo, glavni-

karstvo in slično. V kožarski obrti poznamo jermenarice, ščetkarice, preparaterke. Pri tekstilni omenimo še tkalke, nogavičarke, barvarke, trakarice, izdelovalke paramentov, pri tapetniški izdelovalke posteljnine.

K oblačilnim obrtim, v katerih se udeležujejo ženske, štejemo še krojaško, čevljarsko (za vrhnje dele), rokavičarsko, bandažno, dežnikarsko, krznarsko, slamnikarsko, steznikarsko, okraševalsko, cvetličarsko, pralno in čistilno (kemijsko).

K papirni obrti spada poleg knjigoveške še kartonažna, k živilski mimo kuharske še slaščičarska, h kemijski predvsem milarska in parfumska, h grafični poleg fotografske še risanje na steklo, izdelovanje napisov itd.

Lotile so se in se bodo žene gotovo še raznih drugih obrti — a v splošnem bo ostalo vedno nekaj takih, ki bi jih zaradi šibkejše telesne konstitucije težje redno opravljale ali pa so njihóvemu zdravju in event. potomstvu direktno škodljive. Tako vse zaposlitve, kjer je zraven svinec, živo srebro, žvepleni ogljik, nikotin (politiranje in emajliranje kovin, glavnikarstvo, ulivanje črk, galvaniziranje kavčuka i. dr.).

Izredni razvoj znanstva in *tehnike* je ustvaril nekaj novih možnosti udeleževanja za ženske v laboratorijih, risarskih pisarnah, industrijskih podjetjih in znanstvenih zavodih. Pri večini tehniških poklicev je delo v obratih za ženske prenaporno z ozirom na material, delavce in kraje, ne glede na to, da se realni učni predmeti ne prilegajo vsem ženskam, morda še manj kot vsem moškim. Zato pa se dajo lepo uporabiti kot pomožne moči ali tehniške asistentke in podobno v univerzitetnih institutih, preskuševališčih kemijskih in farmacevtskih ali poljedelskih proizvodov, sladkornih tovarnah, pivovarnah, v kovinskih ali sličnih obratih itd.

Tudi z visokimi tehničnimi študijami se ženske omeje navadno na znanstveno, laboratorijsko, učno ali upravno službo. Študentke rudarske in topilniške stroke ne bodo šle v rudnike in k topilnicam, temveč se bodo raje posvetile geološkim raziskavam in podobno, tudi gozdarske inženjerke se na terenu ne morejo uveljaviti, marveč kvečjemu v pisarnah. Podobno je z geodetsko-geometrijsko, kulturno-tehnično, zrakoplovsko, ladjedelsko, elektroinženjersko, strojno in gradbeno stroko. Pri zadnjih bi delale pač kot risarice v zadevnih podjetjih, v kolikor ne bi zadostovale za to navadne pomožne moči. Najbolj priporočljive so po mnenju izvedencev izmed tehničnih strok še kemija in arhitektura: prva nudi zlasti še v farmaciji, kozmetiki, drogeristiki ugodno polje udeleževanja, nadalje v koloristiki za tekstilne industrije in podobno, druga pa pri takozvani notranji arhitekturi, t. j. opremljanju stanovanj i. p. Drugače ostanejo zaradi težav v zunanji praksi ženske navadno le po uradih in tehničnih pisarnah za risanje načrtov, izvedbo analiz, proračune in razna druga pomožna ozir. pripravljalna dela. Tudi je število tehničark še razmeroma jako majhno: l. 1930./31. je bilo v Jugoslaviji le 148 slušateljic tehnike poleg 2892 slušateljev.

Izmed vmesnih šol je za ženske pri nas le laborantska šola v Belgradu, ki traja eno leto in sprejema učenke po mali maturi, pripravlja pa tudi za udeleževanje v zdravstvenih ustanovah.

(Dalje prih.)

DOBRODELNOST

Draga Marija!

Ob tisti besedi — miloščina — si se zadnjič ustavila in začela razpravljati. Pripoveduješ mi, kako hudo nerodno ti je, kadar brezposelnim deliš miloščino: petindvajsetparski novc se ti zdi tako malenkostna pomoč, kadar prosi resnično potreben človek; več pa skoraj dati ne moreš, ker kakšen dan brezposelni kar drug drugemu podajajo kljuko.

Saj sva že tolikokrat prišli do zaključka, da je to ponižanje človeškega dostojanstva, ko dela zmožnemu človeku delimo podporo, namesto zasluženega plačila. In, če razmišlja dalje: ali ni to skoraj enako kakor pohujšanje? Prvič in drugič je najbrž zelo, zelo hudo prositi, potem človek otopi in slednjič — preštej vse vrste mladih ljudi, ki tako brez sramu in skoraj z nasmehom hodijo dan za dnem od hiše do hiše! Saj veš, ko so velikonočni teden naše Vincencijeve konference razdeljevale one darove, ki so jih delavni člani s tolikim trudom pripravili, da so se kregale in pritoževale nad premajhno podporo take osebe, katerim bi ti ne upala ponuditi miloščine, ker bi se bala, da jih boš s tem razžalila.

Kajne, Marija, kako hudo nama je, ko vidiva bedo in moralno propadanje, pa sva tako majhni napram neizmernemu gorju, da se skoraj nič ne pozna, če hočeva pomagati? Morda poznaš tisti pregovor: zdravje s curkom prejde, po niti raste. — Toliko nas je, ki bi rade pomagale. Če bi me vse prav potrpežljivo, kakor takrat, kadar zdravje kot po niti narašča, hotele pomagati, morda, morda bi se pa nravno zdravje našega ljudstva le boljšalo . . .

Ali nismo me same včasih sokrivate kakšne revščine? Sedaj, ko smo bile za spomlad nove, ali nisva ti kakor jaz nesli šivat k oni obrtnici, ki je znana kot najboljša šivilja, — pa čeprav ima stalne, precej visoke cene? Morda pa bi ti tista uboga vdova prav tako sešila? Razumem: nerada tvegaš svoje lepo blago in tovarišice so ti že odsvetovale: kmečka mojškrica je, če računa tako malo, gotovo tudi ne naredi kaj prida. Kaj pa, če bi enkrat le poskusila? Če ne praznične, pa morda vsakdanjo obleko, pa kakšen predpasnik in perilo? Saj lahko pomagaš in svetuješ, kako naj šiva. Morda se bo ob tvojih nasvetih spopolnila, da bodo tudi druge žene začele nositi šivanje k njej. Poglej, tak pošten zaslužek, h kateremu s ponižno ljubeznijo tako lahko pripomoreva, je bolj blagoslovljeno dobro delo kot enkratna denarna podpora.

V naši vasi so včasih najtežje dobile delo take poročene dninarice, katere niso mogle svojih otrok oddati nikamor v varstvo in so jih morale jemati s seboj na delo. Pa so tožile naše gospodinje: »Le koliko jo samo otrok zamudi, ko ga venomer nadzira in svari! Pa še kuhati moram več in otroku deliti posebej, ko ne more jesti skupaj z odraslimi!« Ali niso vprav take žene bolj potrebne zaslužka? Samo malo potrpežljivosti in razumevanja, pa bodo otroci ves dan pod nadzorstvom in bodo imeli zadostno

hrano, pa še mati bo zaslužila nekaj dinarjev, ko so vendar ddnarske plače že itak tako majhne. Morda bo zadostovalo samo nekaj besed pri tvoji mami, pa boš smela najeti za dnino vprav tiste osebe, ki se ti zde najbolj potrebne. Kako misliš, Marija?

Saj bi našla primerov še in še, pa vem, kako zelo iznajdljiva si sama. Naj bi nama Majniška kraljica pomagala, da bi lučka ljubezni nikdar ne ugasnila! Pozdravljena!

Francka.

Ž E N A I N D E L O

Smersu Rudolf:

VAŽNA DOLOČILA LETOŠNJEGA FINANČNEGA ZAKONA

Danes so taki časi, da se mora človek zanimati za vse, tudi za splošno gospodarstvo in politiko. Kajti ravno danes vidimo, da so gospodarska in politična vprašanja tista vprašanja, ki v prvi vrsti zadevajo delavno ljudstvo.

Tudi žene in dekleta se morajo brigati za to. Mi, ki se borimo tudi za žensko enakopravnost, naravnost nujno svetujemo in zahtevamo, da se ženstvo zanima in izobražuje v gospodarskih, socialnih in političnih vprašanjih. Mi vemo, da brez pomoči žene ne bomo prišli do novega družabnega reda, do boljše socialne zakonodaje, ne bomo premagali ne kapitalizma in ne komunizma. Zato obravnavamo v naši »Vigredi« zlasti pa še v tem koticu vprašanja, ki smo jih zgoraj omenili.

Danes si hočemo ogledati nekatera važna socialno politična določila letošnjega finančnega zakona. S temi določili so posamezni ministri pooblašteni, da morejo izdati razna važna zakonita določila v sledečih zadevah:

Minimalne mezde. Minister je pooblaščen, da more po odobritvi min. sveta z uredbo z zakonsko močjo po zaslišanju delavskih in poslodajalskih zbornic predpisati način ugotavljanja minimalnih mezd v zvezi z obvezno sklenitvijo kolektivnih pogodb, pomirjenjem in arbitražo, kakor tudi odrediti stranke za sklepanje kolektivnih pogodb.

S to uredbo se bodo odredile tudi denarne kazni za prekršitev njenih predpisov, ki se morajo gibati od 100 do 10.000 Din.

Kazni bodo izrekale splošne upravne oblasti. Dohodki od kazni gredo v korist »Fonda za nadzorstvo nad izvrševanjem predpisov te uredbe«, ki se bo formiral pri vsaki banski upravi. Fond upravlja ban po odobritvi ministrstva soc. politike. Potrebne detajle bo predpisal minister s posebnim pravilnikom.

Delavske in nameščenske legitimacije. Minister more ugotoviti obliko in način izdajanja delavskih in nameščenskih legitimacij brez plačila kakršnekoli druge takse razen one, kolikor so stale državo, pa izračunane pavšalno, predpisati obveznost porabljanja teh legitimacij in kazni od 50 do 500 Din za kršitev predpisov te uredbe.

Razširjenje pokojninskega zavarovanja. Minister je nadalje pooblaščen, da more, ko smatra, da gospodarske prilike to dovoljujejo, razširiti pokojninsko zavarovanje po predpisih prečiščenega teksta zakona o pokojninskem zavarovanju nameščencev tudi na ostale kraje, kjer to zavarovanje doslej ni obstajalo, bilo za vse, bilo za posamezne gospodarske panoge, odn. skupine nameščencev, in v to svrhu izdajati predpise o ustanovitvi, organizaciji in medsebojnem odnošaju novih samostojnih nosilcev pok. zavarovanja, kakor tudi o odnošaju napram pokojninskemu zavodu v Ljubljani, kateremu more poveriti provedbo potrebnih predel za osnovanje teh nosilcev.

Izpopolnitev socialnega zavarovanja. Nadalje more minister, ko smatra, da gospodarske razmere to dovoljujejo, izvesti zavarovanje za primer onemoglosti, starosti in smrti po zakonu o zavarovanju delavcev, bilo za vse, bilo za posamezne gospodarske panoge in izdajati predpise o medsebojnem odnošaju med tem zavarovanjem in pokojninskim zavarovanjem uslužbencev in rudarjev, kakor tudi ostale potrebne predpise.

Razmejitev zasebnodruštvenih blagajen. — Minister je pooblaščen izvršiti teritorialno razmejitev med obstoječimi zasebnodruštvenimi boln. blagajnami.

Višje zavarovanje. — Pri Osrednjem uradu in njegovih krajevnih organih se more izvesti dopolnilno zavarovanje za višje dajatve, kakor so določene v čl. 45. in 46. zakona o zavarovanju delavcev, katere bi padale samo v breme zavarovanih članov, ki to zavarovanje žele.

Vemo, da to še ni vse, kar potrebujemo. Toda veseli bomo, ako se bodo izkoristila ta pooblastila, ki so prišla v finančni zakon po zaslugi naših slovenskih ministrov in naših katoliških delojemalskih strokovnih organizacij, zlasti »Društva združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije«.

DROBNE VESTI

Socialno delo banovine. Meseca novembra preteklega leta je bilo v oskrbi Dečjega doma v Ljubljani 24 otrok, v raznih dobrodelnih zavodih v Ljubljani je bilo 58 šoloobveznih sirot, na deželi pa je bilo pri raznih strankah 118 sirot. Banska uprava je našla za 7 otrok revnih staršev hranilce. Istočasno je bilo v mariborskem dečjem domu 89 otrok, na deželo pa je bilo oddanih 40 otrok v oskrbo. Banska uprava podpira stalno 15 siromašnih rodbin s tem, da jim daje za otroke na mesec od Din 50. — do Din 150.—. Isti mesec je dala banovina na podporah iz lastnih sredstev 421 posameznikom skupno Din 85.875, na osmih kolektivnih podporah pa Din 37.913. Iz sirotinjskega fonda je dala banska uprava za poplavlence v

Ljutomeru, za koruzo kočevskim rudarjem, za mladinske in javne kuhinje, za dobrodelna društva ter borzo dela v Ljubljani skupno okrog Din 148.000. Meseca oktobra je izdala banovina na podporah Din 93.872. Vse to seveda kapljice v morje. Potreb je veliko, sredstev pa malo.

Brezposelnost služkinj. Meseca decembra 1935 je iskalo službe pri Borzi dela v Ljubljani 362 služkinj, od katerih jih je dobilo službe 68. Na podporah je bilo služkinjam izplačano Din 7764, v vsej državi pa Din 67.685.

Prispevki za borzo dela. V prvem polletju lanskega leta se je nabralo za Borzo dela pri ljubljanskem OUZD Din 1.548.576, pri Trgovskem društvu Din 214.232 in pri Merkurju 21.404, skupno Din 1.784.213, po odbitku Din 1.493.386.

KAJ JE CARITAS – SOCIALIS?

»V naši Vigredi pišeš o svojem delovanju v Caritasu-Socialisu. Toda do danes mi ni še popolnoma jasno: Kaj je Caritas-Socialis. Je morda delitev ljubezni v socialni bedi že Caritas — o čemer nam ti pripoveduješ —? Je morda to neki red, družba ali kaj?«

Tvoje zanimanje z veseljem pozdravljam. O Caritasu ti vedno rada govorim. Delitev ljubezni v socialni bedi naj bi bil po tvojem naš Caritas! Ni napačno. Toda pomisli, sestra, neorganizirana, neurejena delitev ljubezni ne bi po mojem mnenju, privedla daleč; zato je nujno potrebno, da je Caritas-Socialis družba, red. —

»Redov in družb imamo pa že itak dosti,« ugovarjaš. Pomiri se, sestra in daj mi do besede, zakaj prepričana sem, da se bo najin razgovor končal v zadovoljnost obeh. — Začniva s stavkom: *Caritas-Socialis je verska družba socialno delujočih žena in deklet*. Da nam bo vsebina tega stavka jasna, ga razdeliva v dva dela.

Caritas-Socialis je verska družba. To je namreč splošno priznано, da je C. S. zgrajen na evangelijih in naukah katoliške cerkve, da sledi klicu Kristusovemu, živeč po njegovih evangeljskih svetih.

»To so vsi redovi. In ti si mi zagotavljala, da je C. S. nekaj čisto novega.« Imaš prav, toda od svoje trditve ne odjenjam. Tudi C. S. se zaveda svoje prve in težke naloge kot vsi drugi redovi, namreč privedi svoje k neprestanemu stremljenju po popolnosti. Toda, ali nima prav vsak red še neko drugo zanj *posebno značilno nalogo*, ki je bila ustanoviteljem na srce položena od Boga samega?

»Če se ne motim, skrbijo jezuitje predvsem za razširjenje katoliških nauk. In frančiškani se vadijo predvsem v uboštvu. Toda, razodeni mi že za C. S. posebno značilno nalogo.«

V Caritasu-Socialisu — imenu namreč in pa v njegovem geslu: »*Caritas Christi urget nos*« — po naše: »Ljubezen Kristusova nas priganja« — je beseda ljubezen, pomagati hoteča božja ljubezen. In prav ta ljubezen, ta žareča nebeška iskra je moč našega reda.

»No, potem je C. S. pravzaprav po svojem notranjem ustroju enakovreden drugim katoliškim redovom.«

Na vsak način. Več prostosti v življenju, pri obleki in drugo nam je le dovoljeno prav radi posebne socialne naloge, oziroma radi našega delovanja med ljudstvom.

Drugo: C. S. je *družba socialno delujočih žena in deklet*. Če bova najprej pomislili, kako lahko v C. S. deluješ, boš lahko razumela, da je to: družba socialno delujočih žena in deklet. — V C. S. lahko deluješ kot *Caritas sestra*, ki mora biti pripravljena, se približati polna ljubezni vsem

ubogim in revnim na duši in na telesu; ki mora biti prežeta božje ljubezni in slediti dosledno njenemu klicu; ki mora biti pripravljena odpovedati se svojim željam, svojemu stremljenju, svoji volji; ki mora vedeti, da se pravi Kristusu slediti na potu ljubezni, slediti mu v trpljenje, križ in smrt.

Lahko pa tudi deluješ kot *C. S. pomočnica, prijateljica*, in pri tem nisi navezana na družbeno *C. S.* življenje. Kot predpogoj ti mora biti lastna božja ljubezen, katere nosilka moraš biti. Da bo delavni *C. S.* krog tem širši in globlji, čim širši bo tudi krog *C. S.* prijateljic, je samo ob sebi umevno. Ta krog je silno važen za vse one postaje, kjer more delovati radi težkih denarnih razmer le prav malo število naših sester. Da bo uspeh pri delu recimo 3 *C. S.* prijateljic čisto drugačen kot samo pri 2 sestrah je razvidno. Toda, da pa zahteva to skupno delovanje dosti žrtev, moram pripomniti — »kje in kako je možno skupno delovanje.«

Da ti bo jasneje, govoriva najprej o delovanju v *C. S.* sploh. V začetku najinega današnjega razmišljanja sva prišli do zaključka, da je za *C. S.* značilna božja ljubezen, ki hoče pomagati — se še spominjaš?

»Popolnoma dobro še.«

Dovoli mi vprašanje: kam se obrne, najprej božja ljubezen?

»No, morda k padlemu človeštvu.«

Izgubljenemu sinu je poslal Oče svojega edinorojenega večnega Sina, da ga odreši in ga pripelje domov k Očetu. In Kristus se je za časa svojega bivanja na zemlji vedno obračal s svojo veliko ljubeznijo k pomoči potrebnim, k obteženim, k bolnim, h grešnikom. Dal nam je najboljši zgled. In tej potezi njegove usmiljene, zlo odvrčajoče ljubezni sledi *C. S.* in zato najde svoje delavno področje v posebnih potrebah časa.

»Iz različnih časov rastejo tudi različne potrebe!«

Čisto pravilno — toda *C. S.* je pripravljen v smislu ustanoviteljev zreti z odprtimi očmi potrebam časa nasproti in žrtvovati vse svoje moči za njih lajšanje, zakaj le tako bo ostal zvest svojemu poslanstvu v vseh časih.

Toda, ostaniva pri potrebi našega časa. Toliko se govori o gospodarski krizi in njenih vzrokih, o nemoralnosti in njenih vzrokih, o potrebah mladine, o družinskih potrebah in končno o pomanjkanju vere. Zavedni prezir božjih postav v javnem in zasebnem življenju je brezdvomno odločilna poteza našega časa, ki je prinesel s seboj neurejenost, katero spremljajo težke potrebe v vsej človeški družbi. In *C. S.* hoče iti tej potrebi našega časa z usmiljeno božjo ljubeznijo naproti in pomagati njeni postavi do veljave, kjer se bo le dalo; predvsem v teh, od potrebe našega časa najbolj prizadetih krogih in slojih. Ime našega reda nosi že samo na sebi *način in delovanje*. Način je božja ljubezen (*Caritas*), delovanje, ki pove »*Socialis*»: socialno delo.

»Poglejva, če se ujema delovno področje *C. S.* z zgoraj navedenim!«

Pripravljena sem. Toda, da se najino razmišljanje ne bo tako razvleklo, bom za danes samo imenovala glavne panoge delovnega področja. Morda se bo prihodnjič nudila prilika, da jih natančneje obravnavam.

Caritas - Socialis skrbi predvsem:

1. za moralno padle,
2. za tiste, ki so ogroženi od nemoralnosti,
3. za matere nezakonskih otrok in njihove otroke,
4. za gojitev družin in bolnikov,
5. za pomoč v dušnem pastirstvu, v krajih, kjer je pomanjkanje duhovščine.

Dal Bog, sestra, da bi ti to današnje razmišljanje pomoglo do globine Caritas - Socialis!

Schloss Schwojka bei Heida, ČSR.

Pozdrav Tvoja

s. Gregorija.

III. redni letni občni zbor »Društva za varstvo deklet v Ljubljani« se je vršil dne 23. februarja 1936 v beli dvorani hotela Union.

Poslevodeča podpredsednica dr. Malka Šimec je otvorila občni zbor. Ugotovila je, da je bil pravilno prijavljen oblastem in pravilno sklican. Ker je bio prisotno zadostno število članov, je po društvenih pravilih občni zbor sklepčen. Pozdravila je prav pristrčno vse navzočne, predvsem zastopnike javnih uprav, korporacij in društev. Imenoma je pozdravila zastopnika bana in kraljevske banske uprave dr. Zorna, zastopnika prosv. oddelka banske uprave inspektorja Dolenca, zastopnika socialnega oddelka banske uprave inspektorja Sedlarja, zastopnico mestnega socialnega urada go. Rižka, predsednika KA dr. Žitka, zastopnika Karitativne zveze gosp. ravnatelja Doklerja in zastopnika Vzajemne zavarovalnice g. dr. Dermastia, policijskega svetnika g. Gerziniča, zastopnika Prosv. zveze dr. Česnika, zastopnika Izseljeniškega urada ravnatelja Finka, zastopnika Vincencijeve konference Srca Jezusovega gospoda Čontala, zastopnico dekliških odsekov Prosvetne zveze gdč. Pogačnik, zastopnice Krščanskega ženskega društva, zastopnice III. reda, zastopnike Vincencijeve konference sv. Petra, zastopnice Marijinih kogregacij, vse ustanovne, redne, podporne in delavne člane društva. Potem je izvajala: Zaradi boljšega umevanja in lažje poglobitve v poročila odbora in odsekov dovolite, da s par stavki očrtam namen in delokrog društva, ki obstoja od 8. marca 1933. Nastalo je iz nujne potrebe, ki je rastla iz dela Kolodvorskega misijona, ustanovljenega 1. aprila 1932. Z ustanovitvijo Društva za

varstvo deklet je postal Kolodvorski misijon odsek tega društva. Društvo od svojega početka dalje, rešuje, pazi, skrbi za potujoče ženstvo, nudi dejansko pomoč in moralno oporo, skrbi za varstvo pri moralni ogroženosti, varstvo proti izkoriščanju, za pravno in zdravstveno posredovanje, posredovanje pri oblasteh, korporacijah in organizacijah, skrbi za odpuščene kaznjence in vrši razna druga dela usmiljenja telesnega in duhovnega značaja. Ker je delo naraščalo iz meseca v mesec, so se v skladu z društvenimi pravili v okviru odbora strnile posamezne odbornice k ožjemu sodelovanju, ter kot nekaki interni odseki posvečale prav posebno skrb določenim panogam društvenega dela, tako na primer za društvene prireditve. Kolodvorski misijon, zavetišče in posreovalnica, zavod. Zaradi predloga, da ni potrebno čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora, občni zbor zapisnik imenovanega občnega zbora brez čitanja odobri.

Prireditveni odsek. Poroča odb. Klemenc. Prošlo leto je priredilo Društvo za varstvo deklet 13. okt. 1935 zabavno prireditev s predavanjem in srečolovom. Ker pa je bila isti dan tombola mestne občine je bil obisk naše prireditve neznamenat, zato tudi v gmotnem oziru neuspešen. Ostalo je precej dobitkov, katere je nabirala pooblaščenca ga. Jermanova. Da društvo te ostale dobitke odda svojemu namenu, bo 1. marca, zopet zabavna prireditev v Rokodelskem domu z igro »Izgubljen Marta«, ki jo igra šišenska Marijina družba, s petjem, ki ga pa bo oskrbel pevski odsek Poselske zveze in s srečolovom. Na to prireditev že danes opozarjamo in prav vljudno vabimo, da se je udeležijo vsi člani in prijatelji društva.

(Dalje prihodnjič.)

Češke katoliške žene so v decembru 1935 praznovala 50 letnico laične apostolke praške ge. Zdenke Lobkovicz. Mnoge naše žene, ki so bile v Pragi, so videle gospo, ki je govorila v Spolku bl. Anežke v Pragi in jim je tudi še pozneje poslala spominke sličice te velike naslednice sv. Frančiška in sodobnice sv. Klare, kraljevske hčere Anežke Premyslovne. Gospa Zdenka Lobkovicz je bila to. Katoliški češki listi, zlasti Čehoslovenska žena, katoliški ženski list, je izdal 12. številko 1935 kot slavnostno številko. Poleg vsega dela, ki ga vrši kot katoliška žena, ima še vedno dovolj časa, da se zanima in s spretno roko posega v večja gibanja češkega katoliškega ženstva, zbira liste, spravlja zapiske, vrši agitacijo in propagando za Svaz katoličkih žen a divěk v Čechah, kateremu je predsednica. Ta zveza katoliških žen je na delu ob priliki vseh katoliških proslav in praznikov, skrbi za gledališko in kinematografsko cenzuro itd. Zdenka Lobkovicz, ta velika češka žena, dasi aristokratka, ne utrudno dela za podvig katoliškega ženstva, nesebična je, služi vsem, ne glede na osebo, vsa dobra in plemenita in s tem vrši program življenja: služiti Bogu in bližnjemu v dobrodelnosti in katoliški skupnosti.

Matere številnih družin so bile v 12. št. lista »Čehoslovenska žena« lan. leta posebno odlikovane. Ta list, ki se tiska v nad 20.000 izvodih, je posvetil celo stran za slike tem materam. Tako vidimo 64 mater, preprostih in gosposkih, v sliki, pod katero je napisano ime, kraj, starost in število otrok. Najmanj otrok je imela 33-letna mati po številu 6, največ pa zdaj 82-letna, ki jih je imela 21.

Poljska ima žensko policijo, kateri pristoji vse delo v oskrbi mladine in ženstva. Po načinu francoske ženske policije, se je izvežbalo okoli 20 moralno in telesno močnih žena za to veliko in težko delo.

V M. Gladbachu, kjer je bilo nekdanje središče katoliške nemške prosvete je umrla 3. febr. t. l. v 81 letu starosti gospodična *Liana Becker*. Katoliški ženski svet je z

njo izgubil prvo oblikovalko katoliškega ženskega gibanja. Bila je učiteljica in je vse življenje z vneto sodelovala pri Zvezi katoliških nemških učiteljic. Tudi slovenskim katoliškim ženam in dekletom je znana po prvi vzgojni knjigi »Mati vzgojiteljica«, katero je prevedla gospodinjska učiteljica Julija Jaklič po izvorniku pokojne L. Becker »Erziehungskunst der Mutter« 1914. Vemo, da so Slovenke jako naglo segle po tej knjigi in je v nekaterih letih popolnoma pošla. Ker povpraševanje ni ponehalo in so zlasti voditeljice gospodinjskih šol in tečajev želele nove izdaje, je tedanje uredništvo dekliskega lista Vigred l. 1925. izdalo II. izdajo. V mesecu juniju 1929 je »Mati vzgojiteljica« že tretjič nastopila svojo pot med slovenske matere, žene, neveste in dekleta. Ta izdaja je zelo preurejena, vendar je idejna misel pokojne L. Becker postala: katoliškim otrokom katoliško vzgojo po katoliških materah. — Blag spomin ohranimo plemeniti ženi!

10. januarja 1936 je praznovala avstrijska pisateljica *Enrica von Handel-Mazzetti* 65. rojstni dan. Mnoge čitateljice Vigredi jo poznajo po zgodovinskem romanu »Jesse und Maria«, ki je po 30 letih prve izdaje prav za pisateljčin jubilej izšel v novi izdaji. Zlasti samostanske gojenke se bodo spominjale na njeno knjigo »Ritas Briefe«.

Nemški zdravnik dr. Lickint v Dresdenu je po raziskovanjih doznal, da je otroški šport drč (poganjanje na deski, ki je na kolescih), ki je zdaj, zlasti v pomladnem času tudi pri nas zelo razširjen, nevaren. Ker otrok poganja le z eno nogo in utruja le eno stran mišic, se tista stran močneje razvija. Večkrat dobi otrok večjo nogo. Tudi noge na x in celo skrivljenje hrbtenice se pojavi pri čezmerni porabi tega sporta.

26. marca t. l. je bila obletnica smrti *Ludovika Beethovna*. Nemški časopisi so mnogo pisali o njegovi materi Mariji Magdaleni in je tako s sinovo slavno obletnico tudi mati bila deležna proslave. »Bila je tako dobra, ljubeča mati, moja najboljša prijateljica«, tako je pisal slavni sin o njej.

IZ NAŠIH ŽENSKIH KROGOV

NAŠI LJUBLJENI SOSEDI V SPOMIN

Dobec pri Cerknici

21. nov. 1935. na praznik Marijinega darovanja, nas je zapustila naša draga Pepca. Odšla je s svojo komaj rojeno hčerko k svojemu Stvarniku. Spremljala jo je ljubezen vseh, ki smo jo poznali, spremljale naše solze, z vencu belega cvetja krizantem. V velikem trpljenju jo je Vsemogočni poklical k sebi, da ji poplača njeno mučenstvo, iz ljubezni prestano. Dala je življenje za svoja dva otroka, postala je žrtev materinskega poklica.

Spomladi se je po španski bolezni prehladila, dali so jo v bolnico, kjer je izvedela, v kakšni nevarnosti je njeno življenje, zavoljo novega življenja. Na mnoge nasvete bi bila lahko sprejela sredstva, kakor mnoge druge matere, da si zavaruje življenje. Sama mi je rekla, da rajši umrje, kot da se na tako brezsrčen način reši smrti. V spominu odmevajo božje besede: »Večje ljubezni nima nihče, kakor ta, ki da življenje za svoje.« Da. Vedela sem, kaj pomeni zanjo umreti. Doživeti ljubezen, ono veliko, ki more spremeniti zemljo v raj in gledati v bližnji bodočnosti dan smrti.

Komaj leto dni je živela med nami, umrla je ravno na obletnico svoje poroke, pa dovolj dolgo, da smo jo vzljubili in predvsem še njeni domači.

»Kako so dobri z menoj,« mi je večkrat rekla, »komaj izrazim željo že hite, da mi jo izpolnijo.«

»Tebe ozdravi ljubezen,« sem ji govorila, pa se je zamislila: »Ah, kaj mi je umreti, a pustiti te ljudi, ki mi toliko ljubezni izkazujejo, jaz pa njim ne morem ničesar povrniti.«

»Moj zaklad« so še mrtvo pozdravljale besede ljubečega moža, »zanjo bi bil pripravljen vse izgubiti.«

In njeni domači, kako zelo so žalovali ob njeni izgubi. »Saj je ne premore cela država več take,« se je čulo med njimi. Spominjam se besed sv. Pisma: »Razumna in tiha žena, dobro podučena žena, se z ničemur ne zamenja,« in še »Žena, ki se boji Gospoda, ona bo hvaljena.«

Kako je ljubila petje! Kot dekle je bila nekaj let cerkvena pevka in da je mogla k pevskim vajam, je bilo treba tudi žrtvovati kaj, ker je bila pol ure oddaljena od fare. Rada je sodelovala v prosvetnem društvu, bila je del časa tudi v odboru. Veselila se je vsakega prihoda Vigredi, njenih Belih vrtnic, Mladike in Bogoljuba, odkoder je dobila razvedrila svoji lepi duši, saj je imela vedno in še v trpljenju smehljaj na ustnicah, pripravljen za vsakogar. Kolika je njena izguba, posebno še za njene domače! Srce ob tem pogledu ponavlja z Bogomilo Prešernovo:

»Al mesta ni nikjer, ni zvezde mile
Kjer bi ljubeče srca se sklenile. —

Pa vera Bogomile v božjo ljubezen najde odgovor, ko nadaljuje:

»Da, sproščeni bo vseh težav telesa
Se srečnim izpolnila želja vsaka.
Da bodo tamkaj, božji sklepi mili
Te, ki se tukaj ljubijo, sklenili.«

Draga Pepca, ko gledam Tvoje življenje in žrtev, ki si jo prinesla, z očmi vere, vem, da je bil to dobiček zate. Dvoje nedolžnih bitij je po Tebi zaživelo v luči sv. krsta, sama pa si se premišljeno žrtvovala ljubezni do bližnjega. Gospod življenja in smrti Ti je že tu bogato poplačal, saj je bil Tvoj spremljevalec v uri smrti. Kako se z Njim potuje, nam je govoril blaženi mir še s Tvojega mrtvega obličja. In kakor odlika se mi zdi Tvoj novi dom. Kako si se bala, da te naselijo, kot zahteva vrstni red, blizu mrtvašnice, toda Ti zdaj stanuješ prav pred nogami Križanega. Ah, Pepca, kajneda, tu se prijetno počiva, tako blizu Njega.

Kako nežno si šepetala nekoč v težki uri: »Tebe ljubi duša moja, o Zveličar moj, —« in kot prošnja iskreno — »daj mi pokoj svoj!« Vredno je bilo živeti življenje, kakor je bilo Tvoje in mi, ki smo žalostni po Tvojem odhodu. Ti srčno privoščimo srečo, katero si dosegla. Spominjaj se nas pri Bogu, da bi tudi nam naklonil največjo milost iti v Njegovem varstvu v Njegovo kraljestvo! Preko našega začudenja pa, nad Tvojimi deli Gospod, čujejo naše duše

sede Tvojih sladkih ustnic, Ti, Največja Ljubezen »Jaz sem življenje in vstajenje.«

Hvala Ti za tolažbo Gospod! O, bodi tudi nam življenje in vstajenje!

Radeče pri Zidanem mostu. Tudi naš dekliški krožek je pod okriljem Prosvetnega društva proslavil 25. marec kot »Materinski dan«, za katerega je vladalo že vnaprej veliko zanimanje, saj je bil spored zelo pester:

1. Mamicam, deklamacija.
2. Nagovor materam.
3. Slovan, na dan! (Moški zbor).
4. Voščilo materi, deklamacija.

5. Pri mamicam, otroška igrice v 1 dej.

6. Mati tolažnica, dramatski prizor.

7. Nebo žari, simbolična vaja članic.

(Petje izvaja moški zbor).

8. Materina slika, igra v 3 dejanjih.

Naše mamice so se proslave v častnem številu udeležile. Z veseljem so sledile vsem točkam ter končno odšle potoložene in radostne s trdnim sklepom, da se prihodnje proslave spet udeležo.

Naj ljubi Bog bogato poplača našim dobrim mamicam ves njihov trud in vse njih žrtve za nas in naj nam jih še dolgo ohrani!

Bog živi!

Ž E N A - G O S P O D I N J A

GOSPODINJSKA IZOBRAZBA V NAŠIH DRUŠTVIH

(Nadaljevanje.)

Žena - gospodinja je: kuharica, šivilja, perica, likarica, snažilka, vrtnarica, mlekarka, gojiteljica perutnine in drugih malih živali, — v kmečkih domovih tudi še prva, ki se bavi s svinjerejo itd., itd.

Vsako izmed teh del nam razgrne široko polje izobraževalne snovi, ki naj jo društvo obdela s svojimi članicami.

Kuhanje: ne samo pri štedilniku — že mnogo prej. — Prehrana. — Prebava in prebavila. Motnje, bolezni, varstvo, domača zdravila. — Hranilnoznanstvo — mešana hrana — 5 elementov: beljakovina, škrob, tolašča, soli, voda.

Že zaradi tega, ker je človek gospodar stvarstva, sme rabiti vse. Mešano! Enostransko le v boleznih. — Prehrana dojenčka, otroka in starčka. Ko gospodinja to ve, bo znala sestavljati jedilnik za vsak dan; vedela bo, kakšna hranila naj izbere, da bodo *polnovredna, cenena, menjajoča*, lahko *prebavna*, pa tudi *okusna*. Vsak jedilnik, vsaka jed mora imeti teh 5 lastnosti. Zlasti se je varovati pred enoličnostjo, ki ljudi, tudi družinske člane podi od mize, z doma, v gostilno.

Pri štedilniku, pri loncu: Premisliti, da pravilno izrablja: hranila, čas, delo, posodo, kurivo, svoje moči, orodje, stroje itd.

Pri mizi: Nalaganje jedi v skledo in na krožnike, pripravljena miza, posodje, pri-

bor. Obed sam: prijetno združenje družinskih članov, serviranje ali deljenje jedi, obnašanje pri mizi, molitev pred in po jedi.

Pospravljanje: Pomivanje (več načinov), snaženje pribora, posode vseh vrst. Razvrstitev vsega na svoje mesto. *Kuhinja, posoda, orodje, pribor, kuhinjsko perilo.* Priprava raznih jedi: mesnih, rastlinskih, močnatih, slaščic, potic in drugih priboljškov, kruha itd. Koline, priprava raznih vrst zabel.

Če bi hotele *samo* kuhanje teoretično (v predavanjih, v razgovorih) predelati, da bi tudi vse članice sodelovale, bi nam bilo *leto prekratko*.

Viri: Vigred vseh let, razne kuharske knjige: Fel. Kalinšek, Purgaj, Mladika, Domoljub, Remčeve 2 knjigi.

Imeti odprte oči in ušesa za članke v časopisih, predavanja, tečaje, razstave itd.

Šivanje: starega in novega. Krpanje, mašenje nogavic, perila belega, barvastega, gladkega vzorčastega. Otroško perilo. Krojenje novega: telesno perilo, posteljno, namizno, kuhinjsko.

Tudi o tem se marsikaj *teoretično* razpravlja, čita, ogleduje po slikah, izložbah, razstavah. Porabiti priliko za negovanje dobrega okusa!

Praktično: kratek, partedenski tečaj; ena v društvu gotovo nekaj več zna, je morebiti šivilja, ali sicer zelo pripravna. To pridobiti, da drugim pokaže!

Tudi drugo ročno delo gojiti, a ne za luksus, ampak res porabno!

Viri: Šivanje: Renzenberg: kvačkanje, pletenje, šivanje. Arko: Prikrojevanje. Vigredina priloga. Mladika. Drugi časopisi.

Pranje: Razni načini: stari in novi. — Belo perilo, barvasto perilo, platneno, volneno, svileni; — milo, domače milo, pralni praški, — voda, dodatki. — Pranje čipk, ročnih del, preprog, zagrinjal. Otroško perilo. — Opozoriti na škodljivost kakih preparatov.

Viri: Vigred, Purgarjeva, navodila pri raznih milih in pralnih praških. Izkustva dobre gospodinje: vse sodelujejo pri teh razgovorih.

Likanje: Čemu? Dvojni namen: lepota in razkužitev. Priprave za likanje: likalnik (več vrst), likalna deska, podloga. Način likanja: golo, s cunjjo (vlažno) — platno, volna, svila. Ročna dela, zastori.

Viri: Vigred, gospodinjska knjiga Purgajeve.

Snaženje madežev iz obleke, perila, pohištva, tal. Razne vrste madežev z različnimi sredstvi.

Viri: Vigred, Purgajeve, Nasveti za hišo in dom (Majdič), stari koledarji, časopisi.

Obdelovanje vrta: Cvetlice, povrtnina. Lepotni, zelenjadni, sadni vrt. Razdelitev. Gnojenje, kopanje, rahljanje, setev, sajenje; pletev, zalivanje.

Viri: Vigred, Humek: Naš vrt. Jeglič: Naše prijateljice in Vzpenjalke.

Priprava mleka in izdelkov: Molža: snaga, posoda; spravlanje mleka, topljenje, kisanje, vretje. — Smetana. Presno maslo. Kuhano maslo. Sir.

Viri: Vigred, Purgaj, Mlekarstvo v Mohorjevi založbi.

Gojitev perutnine: Korist. Pasma. Krmljenje. Oplojanje. Gnezdo. Valjenje. Krmljenje piščančkov, raznih vrst perutnine. — Prodaja. Izbira jajčaric. — Izvoz perutnine in jaje: lep dohodek za gospodinjo.

Viri: Vigred. Perutninarstvo v Mohorjevi družbi, časopisi.

Reja malih živali: Zajci, ovce, koze. Poseben časopis in društvo »Rejec malih živali«.

Svinjereja, govodoreja se v marsičem lahko obravnavata teoretično, za kar nudi-

jo snov Mohorjeve knjige, časopis »Kmetovalec« in Kmetijski svetovalec v Slovenecu in Domoljubu.

Vidimo torej, da je materijala za gospodinjsko izobrazbo v naših društvih več kot dovolj in nam zato ni treba takoj gospod. tečajev, ki jih težko dobimo.

V kraju pa, kjer imajo prostor, kuhinjo, štedilnik, posodo i. dr., pa si s pomočjo ene članice, ki je večča gospodinjstva in kuhe, prirede same tečaj, če imajo potrebne gnotne vire, ozir. če je vsaka članica pripravljena žrtvovati kak stotak za to.

Če bi kje hotele, jim načrt za tak tečaj nudi Ž. Z.

Če je pa Bog možu ženo dal za *pomočnico*, potem mora poznati njegovo delo in vedeti, kje in kako mu lahko pomaga. Zato mora imeti dovolj razumevanja in znanja, da se lahko mož z njo pogovori o vseh svojih načrtih in o vsem svojem delu. Zato se torej žena in seveda tudi že dekle, ne sme držati izključno samo res gospodinjskega dela, ampak mora tudi držati korak z moškim delom v domu. Pomislimo le, kako so naše žene v vojski znale in vedele voditi gospodarstvo prav tako, kakor gospodinjstvo, ker môž ni bilo doma. Pomislimo pa tudi, koliko gospodarstev je šlo rakovo pot ali je popolnoma razpadlo po gospodarjevi smrti, če žena-gospodinja ni znala in ni bila zmožna voditi gospodarstva.

Na vsako gospodinjino pa se stavi še več zahtev:

1. Zdravje njeno in cele družine ter vseh družinskih članov je v njenih rokah. — Znati mora varovati zdravje in tudi ne sme izgubljeni glave, če se bolezen oglasi v hiši. Poznati mora otroške bolezni, nalezljive bolezni, vse bolezni, ki se običajno pojavljajo vsako leto in tudi prva domača zdravila zanje; imeti mora domačo lekarno z najpotrebnejšimi domačimi zdravili in obvezami. Znati mora nuditi prvo pomoč in ukreniti vse potrebno do prihoda zdravnika.

Viri: Dr. Šimec »Zdravstveni nasveti za družino in dom«, dr. Rus »Prva pomoč«, dr. Dragaš »Nega dojenčka« in »Predšolski otrok«, Vedenik: »Kako si ohranimo ljubo zdravje« in dr. Homan »Nega bolnika« iz Mohorjeve družbe.

Zdravstvene tečaje pa prireja Ž. Z. v 3 nedeljskih popoldnevih po vrsti.

2. Ker je treba dom in gospodinjstvo in vse delo v redu voditi in opravljati, mora biti žena-gospodinja dovolj *razumna in redna*. Morebiti marsikatera gospodinja veliko zna; bila je v gospodinjski šoli, prečitala je že nešteto knjig, a praktično v svojem gospodinjstvu tega ne zna uporabljati. — Nikoli ne sme nobenega dela pričeti brez načrta; vse mora dobro preudariti, da ne bo imela škode ali nepotrebnega dela.

Tega se mora gospodinja učiti v svojem društvu, kjer je vse delo lepo urejeno, po načrtu in v gotovem redu. *Organizatorični duh* je to, ki ga ima vsaka žena prirojenega — pravijo — a ga mora stalno vezovati.

3. Mati-gospodinja pa je tudi *vzgojiteljica* svojih otrok in vseh družinskih članov, tudi poslov.

Telesna nega, duševna vzgoja in razumska vzgoja je v njenih rokah. — Tudi vodstvo doraščajočih fantov in deklet. Zlasti za to delo ji mora društvo nuditi čim več; zato vzgojnih predavanj v ženskih društvih ni nikoli preveč in je tudi snovi za to zelo veliko.

Viri: Mati-vgojiteljica. Vigred vseh let. Vzgojni članki v Domoljubu, Slovencu, Mladiki in drugod.

4. Gospodinja pa je tudi *delodajalka* in kot delodajalka tudi učiteljica poslov. Vsak dom je drugačen, želje vsake gospodinje so drugačne, pa tudi značaj vsake gospodinje.

Tu sem spada tudi lepo vedenje v domu in izraz tiste lepe vzajemnosti in domačnosti, ki mora biti v domu.

Zato mora društvo poleg predavanj, ki gospodinjji pomagajo za pravilno delo kot delodajalka: t. j. razni socialni, varstveni, delavni zakoni in njih razlaga, nuditi tudi pouk v lepem vedenju.

Viri: Dolžn. in pravice poslov in gospodinj iz Poselske knjižnice; nekaj soc. naredb in zakonov za služkinje in delavke v Vigredi, v prav. svetov. Slovenca in Domoljuba; v koledarjih itd.

5. Žena-gospodinja pa je tudi glavni *konsument*, t. j. *nakupovalka*; ves denar gre skoro skozi njene roke; zato mora poznati

blago in vso robo od njenih dobrih in slabih strani. Poznati mora trgovstvo na malo in veliko; zanimati se mora za tržne cene, tako za nakup, kakor za prodajo. Vedeti mora, da je slabo blago poceni, a dobro blago drago, kar pa je vedno bolje, ker je še vseeno cenejše, ker dalje traja. Tu je tudi prav posebnega poudarka potrebno, da gospodinja svoje dohodke in izdatke zapisuje, da plačuje sproti in ne kupuje na kredit, da zna preračunati dobiček ali izgubo, da zna napraviti pobotnico ali potrdilo, pismeno naročilo ali odpoved. Skratka, da je večša vsega gospodinjanskega spisa in računstva. Povsod, kjer se pokaže potreba, prevzame društvo v tem oziru potrební pouk v obliki kratkotrajnega tečaja, ki članicam nudi vse potrebno. Tudi s poštnimi predpisi je treba članice seznaniti.

Virov za to ni treba posebnih, ker je v vsakem društvu ena članica, ki je tega zmožna. Tudi se mora pouk prilagoditi še prav posebno krajevnim razmeram in stanovom, katerim članice pripadajo.

6. Vsaka gospodinja pa tudi gleda, da je kolikor mogoče *pridobitna*, to se pravi, da si skuša izboljšati svoje gospodarsko stanje z odprodajo odvišnih domačih produktov in izdelkov. Hlev, svinjak, vrt, njiva ji kmalu pokažejo, česa lahko pogreša. Zato se gospodinja zlasti v krajih večjega prometa (trg, mesto) ali tujskega prometa uredi perutnino, male živali, povrtnino tako, da čim več lahko odproda in si z izkupičkom pomore pri gospodinjstvu, gospodarstvu, davkih, obleki itd.

Vsak kraj je v tem oziru drugačen in je zato težko dajati splošna navodila. Zato društveni odbor, ko sestavlja nov program za društveno delo, pregleda tudi te razmere svojega kraja, da pomaga članicam vnovčiti njihove pridelke, morebiti celo v obliki *zadruga*. Zato ne bo odveč, če v takih krajih članice prejmo tudi pouk o poslovanju zadruga, kar jim bo v veliko korist.

Viri: Naša vas (dr. Jeraj), Sl. šolska Matica. Zadrugi vestnik. Nasveti po strokovnih listih.

7. Ne smemo pa pozabiti, da ima žena-gospodinja tudi važno *kulturno nalogo* v domu. Dom je verno ogledalo družinske matere-gospodinje. Notranjost, oprava, ure-

ditev, vse govori o njej, vse diha toploto ali hlad, kakršna je pač gospodinja. Ker pa mora biti dom topel in prijeten, je pač treba gospodinjjo vzgojiti in priučiti, da takega napravi, ako že nima prirojenih lastnosti. Seveda privzgojeno in priučno ni nikoli tisto, kot prirojeno, a je vsaj nadomestek. Da se mora to zgoditi v dekliških letih, je jasno, potem bi bilo prepozno; zato je v dekliških sestankih v prvi vrsti treba gojiti prijetnost, lepoto, prikupljivost, družabnost, domačnost, sestrsko ljubezen in naklonjenost i. dr. dekliške lastnosti, ki v svoji razrasti pridejo v vse one lastnosti gospodinje, ki naj bo domu mati, srce, ognjišče, vsem članom družine pa središče. — Gospodinja mora vse vedeti in vse znati, o vsem, kar se dogaja v svetu, mora biti poučena, da družinskim članom ve svetovati in pomagati. Privlačnost doma mora biti tako močna, da družinski člani radi ostajajo doma in če morajo z doma, zopet radi pridejo nazaj.

Na oknih rože, beli zastori, notri pa miza in topla peč, časopisi in knjige, pa topla domača beseda; prijeten razgovor, lepa pesem, mir in ljubezen: to je dom. Da je teh domov vedno manj, niso v zadnji vrsti krive gospodinje, ki domačnosti več ne zmorejo. In vendar bo le dom obvaroval družino razpada, dom pa bo vzdržala gospodinja-mati.

Zato je največja naloga naših ženskih društev, da v veliki meri *dom ohranjajo*. Prav primerno je, če pogosto iz raznih povesti citajo odlomke, ki kažejo dom, toplo domačnost in prijetno skupnost. Lepa povest, citana v društvu, mnogo pripomore k gojitvi prave domačnosti.

Zadnji čas imamo nekaj takih knjig in povesti iz Jugoslovanske in Mohorjeve, pa tudi par lepih v Vigredi. Skupno citana povest dá priliko za razgovor, kar še bolj utrdi smisel čitanega.

RECEPTI NAŠIH NAROČNIC

Gospodinja E. P., D. piše: Morebiti bo katera izmed Vigrednic mogla porabiti dvoje mojih jedi in ji želim dober uspeh:

Sadni šado: Skuhamo na kocke zrezane jabolka s cimetom in sladkorjem in dodamo limonovo lupinico, ter pustimo da se napol ohladi. Med tem razžvrkljamo dva rumenjaka z malo žlico moke in temu do-

livamo topli sok jabolk, pristavimo sadje zopet k ognju in dolivamo pripravljene rumenjake; ko je sadje nanovo skoro zavrelo, dodamo še sneg dveh beljakov in serviramo toplo. — Na isti način pripravimo šado iz češenj, hrušk, marelic in drugega sadja.

Panirana zelenjava: Karfijolo ali zeljno brstičje (Sprossenkohl) skuhamo v slani vodi, še toplo posujemo z Cepo čebulo (je to nov dodatek posvoda tam poraben, kjer sicer rabimo pravo čebulo) in česnom, nekoliko več kakor navadno vporabimo tega praška v navadni kuhi ter paniramo kot običajno (moka, jajca, drobtine). Lahko pa primešamo Cepo že med jajce.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

I. Š., kuharica, Ljubljana: Prosim, da »Vigred« kmalu prinese pouk, kako se naj spiše oporoka. Me služkinje bi se rade znebile nepotrebnih skrbi zaradi svojih skromnih prihrankov in bi zato rade napravile oporoko pravočasno, da se ne bodo po naši smrti kregali.

Na to vprašanje odgovarjamo:

Naredba, s katero kdo prepusti svojo imovino ali nje del eni ali več osebam po svoji smrti, se imenuje izjava poslednje volje ali oporoka. Da je ta oporoka veljavna, je treba, da jo je lastnik premoženja storil pri popolni zavesti, premišljeno, resno, prost vsake sile, prevare ali zmote. Oporoka bi ne bila veljavna, če bi jo kdo napravil v stanju skaljene zavesti (v pijanosti, v duševni zmedi). Osebe, katere je sodišče preklicalo radi slaboumnosti ali duševne bolezni, morajo izjaviti poslednjo voljo samo pred sodiščem. Osebe, ki še niso dopolnile 14. leta, ne morejo napraviti oporoke. Nedoletni, ki še niso dovršili 18. leta, smejo napraviti oporoko samo ustno pred sodiščem ali pred notarjem. Po dovršenem 18. letu pa se oporoka sestavlja brez omejitve. Zapravljivec, ki je sodnijsko proglašen za takega, more napraviti veljavno oporoko samo za polovico svoje imovine, druga polovica pa pripada njegovim zakonitim dedičem.

Da pa je oporoka veljavna, mora odgovarjati naslednjim predpisom:

Notranja oblika.

Izjava poslednje volje lahko komu odredi celo zapuščino ali samo del; v tem

primeru pravimo, da je postavljen dedič. Če pa poslednja volja vsebuje samo druge odredbe glede posameznih stvari raznim osebam, ne da bi določila dediča, tedaj se ta poslednja volja imenuje kodicil. Zaradi dediča je treba zelo natančne določnosti. Da bi pa kdo našteval v oporoki dele svoje zapuščine je odveč. Če hoče kdo postaviti samo eno osebo za dediča vse imovine, je boljše, da zapiše: »Za edinega dediča svoje zapuščine postavljam I. I.« Važno je, če je dedič postavljen samo za del zapuščine, ker druge dele zapuščine dobe zakoniti dediči. Če zapusti kdo več dedičem, ne da bi dostavil poseben predpis, se deli zapuščina po enakih delih. Če je torej pet dedičev, dobi vsak eno petino. Če sta dva, vsak polovico, če so trije pa vsak tretjino.

Vnanja oblika.

Oporoke in kodicile je mogoče napraviti izvensodno in sodno, pisмено ali ustno; pisмено pa s pričami ali brez njih. Na te predpise je treba strogo paziti, ker je večkrat oporoka neveljavna prav zaradi njih.

Izvensodna pismena oblika.

Najenostavnejša je lastnoročno pisana ali podpisana oporoka. Ta mora biti od začetka do konca lastnoročno pisana in podpisana. Datum ni neobhodno potreben, pač pa ga je priporočati, da se izogne sporom. Najbolje je, da se podpišeš s polnim imenom in priimkom. V primeru lastnoročne pisane in podpisane oporoke ni treba prič. Podpisati se je treba na koncu oporoke. Sicer bi veljale samo tiste odredbe, ki so napisane pred podpisom, vse one pa, ki bi bile pisane pod podpisom, bi pa bile neveljavne.

Druga izvensodna pismena oblika oporoke je ta, da jo zapustnik da napisati drugi osebi. Pa tudi to poslednjo voljo mora zapustnik lastnoročno podpisati. Pred tremi zmožnimi pričami mora tudi izjaviti, da je ta spis njegova poslednja volja. Ni pa treba, da bi vsebino oporoke naznanil tem pričam. Podpisati pa morajo to oporoko tudi priče s pristavkom »kot priče«. Podpisi teh prič so lahko znotraj ali zunaj listine, vselej pa morajo biti na listini sami in ne morda na zavoju, sicer bi bila oporoka neveljavna.

Ako zapustnik zna brati, ne pa pisati, mora staviti na oporoko svoje znamenje (na primer križ) v prisotnosti vseh treh prič. Če pa tudi brati ne zna, mu mora ena izmed treh prič, ki pa ne sme biti tista oseba, ki je pisala oporoko, prečitati oporoko v prisotnosti drugih dveh prič, ki poznata vsebino; zapustnik pa mora potrditi, da je vse zapisano po njegovi volji.

Izvensodna ustna oblika.

Poslednjo voljo je možno izreči tudi na usten način. Da je ta oporoka veljavna, je treba, da jo zapustnik izreče resno v prisotnosti treh prič, ki morejo potrditi, da se ni primerila nobena prevara ali zmota v zapustnikovi osebi. Torej morajo zapustnika osebno dobro poznati, ga videti in slišati, ko govori svojo poslednjo voljo. Potrebno pa ni, pač pa previdno, da priče zase zapišejo zapustnikovo izjavo, da si jo lažje zapomnijo. — Po zapustnikovi smrti more vsaka oseba zahtevati, da priče pod prisego izpovedo vsebino zapustnikove poslednje volje. Ako ene izmed prič ni več mogoče zaslišati pod prisego, zadostujeta izpovedbi ostalih dveh prič. Če pa tudi teh ne bi bilo več mogoče dobiti, je izjava poslednje volje neveljavna. Ker je ta način oporoke, kakor je razvidno nezanesljiv, ga ni posebno priporočati.

Sodna oblika.

Tudi pred sodiščem je mogoče izjaviti svojo poslednjo voljo pisмено ali ustno. Pisмено oporoko mora zapustnik vsaj lastnoročno podpisati in osebno izročiti sodišču. Sodišče nato spis sodno zapečati in na zavoju pripomni, čigava poslednja volja je v njem. O tem se sestavi zapisnik ter spis shrani proti sprejemnici.

Ustna izjava se sprejme na zapisnik, na kar je isto postopanje, kakor pri pravkar omenjeni pismeni oporoki. Tako pri eni, kakor drugi obliki, pa morata prisostvovati vsaj dve zapriseženi sodni osebi.

Kdo ne more biti priča pri oporoki.

Osebe izpod 18 let, brezumni, slepci, glušci ali mutci, dalje tisti, ki ne razumejo jezika, ki ga govori zapustnik.

Oseba, ki je pisala oporoko je lahko tudi oporočna priča. Dedič pa ne more biti priča za tisti del oporoke, s katerim je njemu kaj namenjeno. Glede tega dela zapust-

nikove oporoke ne morejo biti priče zakonski drug, starši, sestre, bratje, dediča ali osebe, ki so z njim v istem kolenu v svaštvu.

Za veljavnost tega dela zapustnikove naredbe je treba, da je lastnoročno napisan in podpisan, ali pa potrjen od treh prič, ki so različne od pravkar naštetih oseb.

Za nekatere izjemne primere, kakor za voznje na ladjah, za kraje, kjer so razširjene kuga ali nalezljive bolezni, veljajo olajšave glede teh strogih predpisov.

(Iz dr. Kušej: »Pravni svetovalec«.)

Naročnica »Vigredi« prosi vse Vigrednice nasveta v tej-le zadevi: Imam plišast plašč, ki mi je prekratek. Rada bi si iz njega naredila jopico. Ker pa je že nekoliko ponošen in na več mestih umazan ter se sveti, prosim cenjene Vigrednice, ako bi mi katera vedela svetovati, kako in s čim naj ga očistim, da bo še uporaben.

Snaga je pol življenja, pravi ljudski pregovor. Brez Zlatorog-ovega mila pa ni prave snage v gospodinjstvu. To milo je vedno enako dobro in v rabi izdatno. Zato naše domače Zlatorog-ovo milo našim gospodinjstvom toplo priporočamo.

VPRAŠANJA IZ ZDRAVSTVA

(Odgovarja dr. M. Justin.)

Sonček. — Zadnje čase Vas boli čez pas, posebno na desni strani in to najbolj proti jutru v postelji. Ko se razgiblujete, je pa boljše. Vse pa le, če greste zgodaj spat, če pa čujete pozno v noč, pa zjutraj teh bolečin ni. Ste šivilja in Vas včasih bolijo oči, če dolgo čujete. Po obrazu se Vam spuščajo mozolji, prav tako tudi Vašemu bratu. Vrhutega se Vam pojavlja belo perilo. Perijoda je pozno nastopila; v začetku ni bila redna. Ste pa vedno bleda, kljub temu, da ste na kmetih. Muči vas zelo vse to, ker ne veste, kako naj si vse razlagate, če ni morda vzrok kaka hujša bolezen.

Vaša bledest je gotovo v zvezi z Vašim poklicnim delom; kot šivilja ste veliko v sobi in dihate slab zrak, prah in svoj, že zavžiti zrak v sobi. Tudi belo perilo je morda s tem v zvezi. Dobro bi bilo, če bi srce in pljuča pregledal kak izvežban zdravnik. One bolečine bi se na ta način lahko razložile. Morda je le bolj malenkostno vse skupaj. Svetujem Vam: zrak,

zrak! Ne mučite oči preveč s šivanjem pri luči! To je razumljivo, da Vas peko, če dolgo bedite. Zavijte se, ko ležete v posteljo s toplo volneno rjuho okoli pasu. In po 14 dneh poročajte, če so one bolečine še zjutraj na tem mestu. Istočasno merite temperaturo zjutraj in zvečer. Morda se da potem še bolj natančneje kaj reči in ukreniti, da bo sonček posijal tudi v Vašo dušo in nastlal zadovoljnosti vse polno po njej.

Čitateljici Vigredi. — Stara ste 22 let, pa se Vam roke tresejo, kot starcem. Vse polijete, kar nesete. Vsega se ustrašite, da obstanete čisto onemogla, z delom ne morete nikamor; čim bolj hitite, tem bolj se Vam vse trese zlasti roke. Na povelje: »hitite, no!« pa sploh ne morete nič več. Kar obstanete in gledate. Če se pripognete, se Vam zavrti v glavi in pred očmi nastopi tema in prijete se morate, da ne padete. Toda vse le za trenutek, na kar je zopet vse dobro. Prija Vam pa le hladno, toplote ne prenašate.

Prijava Vam, da ste nervozna, drugi zopet, da ste nepazljivi, kar Vas zelo boli; tretji pa zatrjujejo, da imate slabo vest, pa nobenemu žalega še niste storili. Spite dobro, toda ko zjutraj vstanete, ste trudni, kot zvečer. Odkod to Vaše stanje, ko so vsi drugi domači zdravi? Tudi strah itd. ni pri Vas tega povzročil. Dojka na eni strani Vam je majhna, druga pa pravilna in ta nesimetričnost Vas zelo ženira. Kako bi si to odpravili? Boli Vas, da je ravno z Vami tako kruto usoda postopala, drugim pa prizanesla.

Vaše nervozno stanje ima gotovo svoj vzrok. Če ni v rodu, pa iz mladosti, kjer se je moralo nekaj pojaviti ali zgoditi, kar Vam je to vse povzročilo. Kakega specialista za živčne bolezni bi bilo dobro povprašati za svet. Jaz Vam svetujem mirno življenje, utrjevanje v svežem zraku, sprehode. Čuvajte se vsakega alkohola in vznemirjenja! Tudi črne kave, niti ruskega čaja ne zavživajte. Vse, kar Vas vznemirja, odklanjajte in se že v naprej — kolikor seveda mogoče — izogibajte. Glede dojke ne ukrepajte ničesar, če Vam kirurg, ki ga vprašajte, ne svetuje kaj operativnega. Sicer pa to ni nobena nesreča in se da lepo izravnati z obleko.

DOBRE KNJIGE

»Nebeške rože: Do danes je še premalo znana zbirka knjižic »Nebeške rože«. Že od leta 1930. širi med nami dobro nabožno čtivo. Veliki škof Friderik Baraga, ki bomo njega proglasitev med blažene, kakor upamo, v kratkem doživeli, je eno izmed svojih duhovnih knjig, ki so med Slovenci napravile izredno mnogo dobrega, imenoval »Nebeške rože«. V spomin na stoletnico njegovega misijonskega in pisateljskega delovanja ter v zaupanju na njegovo pokroviteljstvo iz nebes, si je omenjena knjižnica nadela isti naslov: »Nebeške rože«.

Ko je po Evharističnem kongresu med nami zopet močno zaživelo krščansko življenje, zasidrano v sv. Rešnjem Telesu in v preblaženi Devici Mariji, naši Roži skrivnostni z Brezij, moramo paziti, da nam ta ogenj gorečnosti ne ugasne, da nam ljubezen ne omrzne, ampak da se še bolj razpali. In prav knjižice »Nebeških rož« imajo ta veliki, sveti namen: Ohraniti, utrditi in poglobiti med nami božje življenje.

Doslej je izšlo 7 knjižic te založbe. Že po samih naslovih se nam prikupijo, kaj šele po vsebini.

Naslov prve je: »Življenje z Jezusom«. Prevod iz francoščine. Nauči nas prave domačnosti z Jezusom, Kraljem naših duš. Vsak navidezno še tako brezpomemben trenutek življenja dobi z Jezusom neskončno vrednost.

V drugi knjižici »Kraljevanje Srca Jezusovega v družinah« nam govori p. Matej, znani apostol ustoličenja Srca Jezusovega po družinah, ali bolje, govori nam samo Srce Jezusovo po mnogih zgledih čudežnih spreobrnjenj, da je vsem, ki imajo ljubezen do presv. Evharistije, do križa in samozataje ter ljubezen do duš, pripravljeno, naklanjati nam istih ali še večjih milosti.

III. knjižice »Sveta Terezija Deteta Jezusa« ne bo odložil nihče, ne da bi mu Mala Cvetka ne nasula rožnih lističev posebnih milosti. Življenjepis je izredno zajemljiv, ima mnogo podrobnosti, kakršnih v drugih

spisih o sv. Tereziki ne najdemo. Predvsem nas pa vleče z neodoljivo silo na malo pot zaupanja in ljubezni, po kateri je tako zelo uspešno hodila ljuba svetnica.

IV. Mihael Hofman: »Sv. rožni venec in Lavretanske litanije«. Slovenci smo Marijino ljudstvo. Še danes čuješ iz vsake poštene hiše zvečer molitev sv. rožnega venca. A čudno je, da se nemalo Slovencev v tujini tako hitro izgubi. Kaj je temu vzrok? Ali ne morda tudi to, da opravlja marsikdo molitev rožnega venca le z usti, namesto da bi molil tudi s srcem, premišljevalno. Navodilo za tako molitev sv. rožnega venca in litanij nam v prav slovenskem duhu podaja gornja knjižica.

V. in VI. zvezek »Nebeških rož« so pa dr. Lesarjeve šmarnice »Marija, mati milosti«. 31 premišljevanj o preblaženi Devici Mariji. Knjiga ni nič vsakdanjega, temveč je globoko zamišljena in otroško iskrena. Beri jo in črpal boš iz nje veliko pobude za pravo Marijino češčenje.

VII. zvezek je zopet prevod iz francoščine »Daruj se Bogu«. Za Sv. pismom in Kempčanovo »Hojo za Kristusom« je to eno najlepših ascetičnih del. Srečna duša, ki se je popolnoma darovala Bogu! Že tu na zemlji uživa radosti, ki jih svet niti ne sluti. Kaj šele jo čaka v nebesih! Kako se na preprost način predamo Bogu in mu dan za dnem prinašamo svoj borni »jaz«, je vsebina te čudovito lepe knjige.

Pa kaj bi podrobno navajali vsebino posameznih knjižic, ko je ena lepša od druge, ena bolj praktična kot druga. Zato: Vzemite in beri!

Vse knjižice odlikuje lepa, zvočna slovenščina, pripravnih žepni format in nizka cena. Vsak zvezek stane mehko vezan le 15 Din. Res smo v dobi krize, a ljubezen do Jezusa je iznajdljiva in bo znala že kje prištediti borne novce, posebno ko gre za poglobitev duhovnega življenja. (Knjižice se naročajo v trgovini Ničman, Ljubljana).

R. Pirc.

Ako gre
za zavarovanje
pride v poštev le

LASTNA PALAČA

UZAJEMNA ZAVAROVALNICA

LJUBLJANA, Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi;
2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možnostih; posmrtniško zavarovanje »KARITAS«.

Zavarujte sebe in svoje imetje edino pri naši domači slovenski zavarovalnici.

»DEKLIŠKI ODER«

V založništvu Vigredi je petero zvezkov Dekliškega odra, ki vsebujejo nastopne igre z ženskimi vlogami:

II. ZVEZEK:

PASTORKA. Drama v petih dejanjih.

SESTRI. Božična slika v enem dejanju.

ŽIVELA TELOVADBA! Veseloigra v enem dejanju. Cena Din 12.—.

III. ZVEZEK je posvečen materinskemu dnevu in vsebuje 19 deklamacij za materinski dan in kratke prizorčke:

POTRPETI JE TREBA Z OTROKI

PISMO

MATERIN ZAKLAD

MOČNA MATI

MATERINSKA LJUBEZEN

Cena Din 10.—.

IV. ZVEZEK: vsebuje 5 daljših in krajših iger, namreč:

ZA SREČO. Igra v treh dej.

ANGELA. Božična igra v petih slikah.

URE NA RAZPOTJU. Prizor za Silvestrov večer.

PAMET JO JE SREČALA. Burka v treh dejanjih.

KAKOR VIDITE... Veseloigra v štirih slikah. Cena Din 16.

V. ZVEZEK:

SV. ELIZABETA. Igra v petih dejanjih. Cena Din 7.—.

VI. ZVEZEK vsebuje tri igrice:

ZADOVOLJNOST OSREČUJE. Božična igra v enem dejanju.

GOBAVKA. Misijonska igra.

PRED JASLICAMI. Božična igra v dveh dejanjih. Din 7.

LJUDSKA POSOJILNICA

V LJUBLJANI r. z. z neom. zavezo

Ljubljana — Miklošičeva 6, v lastni palači,

obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri.

NOVE vsak čas razpoložljive VLOGE obrestuje po 3%.